

Kantaja Hauta-aho, Seppo
Vastaaja Perussuomalaiset rp
Asia Yhteisöä koskeva asia
Vireille 27.9.2013

RIIDATTOMAT TAUSTATIEDOT

Vastaajapuolueen puoluekokous on pidetty 29.-30.6.2013. Kantaja on vastaajapuoleen jäsen ja hän on osallistunut yllä mainittuun puoluekokoukseen.

Puoluekokousta koskevan päätöspöytäkirjan kohdan 7.1 mukaan puoluekokousväelle jaettu puolueen sääntöjen edellyttämät asiat sisältävä käsittelylista hyväksyttiin kokouksen työjärjestykseksi. Kohdan 20 mukaan Seppo Hauta-aho esitti aloitteen, että nykyinen säätiöjärjestelymalli puretaan ja että puolueen jäsenet voivat vaikuttaa säätiön toimintaan. Puoluevaltuuston tulisi valita säätiön hallituksen jäsenet. Aimo Remes kannatti Seppo Hauta-ahon esitystä. Päätettiin, että aloite viedään puoluehallitukseen mahdollisia toimenpiteitä varten. Aloitteiden tekijöitä pyydettiin jättämään aloitteensa kirjallisena.

Puoluekokouksen päätöspöytäkirjan numerointi vastaa puoluekokouksessa sovelletun käsittelylistan numerointia.

Vastaajapuolueen puheenjohtaja Timo Soini on ollut Perussuomalaisten Tukisäätiön hallituksen jäsen, vastaajapuolueen hallituksen puheenjohtaja sekä toiminut puoluekokouksen puheenjohtajana, kun kanteessa tarkoitettua säätiöasiaa on käsitelty puoluekokouksen käsittelylistan kohdassa 20.

KANNE

Vaatimukset

Kantaja on vaatinut, että kärjäjäoikeus:

1) vahvistaa, että vastaajan puoluekokouksen päätökset kohdassa 7 käsittelylistasta päättämisen osalta sekä kohdassa 20 kantajan säätiöjärjestelyä koskeneen esityksen osalta eivät ole syntyneet asianmukaisessa järjestyksessä, ja että ne ovat lain ja puolueen sääntöjen vastaisia ja tämän vuoksi toteaa ne pätemättömiksi,

2) julistaa yllä mainitut päätökset mitättömiksi, koska ne ovat olennaisesti loukanneet puolueen jäsenten yhdenvertaisuutta, ja

3) velvoittaa puoluehallituksen järjestämään lain- ja asianmukaisen päätöksenteon ylimääräisessä puoluekokouksessa kanteen kohteena olevassa puoluekokouksessa evätyiksi tulleiden kantajan esittämiksi tarkoitettujen asioiden osalta.

Perustelut

Taustaa

Kanne pohjautuu kantajan ja vastaajan välillä lähes kahden vuoden ajan olleisiin mielipide-eroihin puolueen toiminnasta ja menettelytavoista. Kantaja on ollut dokumentoidusti eri mieltä puolueen rahanjaosta, säätiöjärjestelystä ja eurovaaliehdokkaiden sisäisestä valinnasta. Kantaja on ollut asioista yhteydessä puolueen toimiviin tahoihin sähköpostitse. Kantaja on lähettänyt ensimmäisen puolueen rahanjakoa kritisoivan kirjeen puoluehallitukselle helmikuussa 2012. Säätiöjärjestyksestä hän on lähettänyt useita kirjelmiä puoluehallituksen jäsenille 1.9.2012 alkaen, sekä kirjelmän puoluehallitukselle ja puolueen kenttäväelle. Hän on esiintynyt tähän liittyen myös television ajankohtaisohjelmassa ja kirjoittanut aiheesta blogikirjoituksia. Eurovaaliehdokkaiden sisäisestä valinnasta hän on kirjoittanut muun ohella blogikirjoituksia. Kantajan motiivina asiassa on Perussuomalaiset rp:n arvot eli laillisuus, oikeudenmukaisuus ja demokratian toteutuminen. Tarkoituksena on toimia puolueen parhaaksi jäsenistön oikeuksia puolustamalla.

Kanteen keskeiset perusteet

Puoluelain 2 §:n 1 momentin 3 kohdassa edellytetään kansanvaltaisten periaatteiden noudattamista yhdistyksen päätöksenteossa ja toiminnassa.

Kanteen kohteena olevat päätöskohdat ovat syntyneet virheellisessä järjestyksessä alla esitetyin tavoin. Menettelyvirheet ovat loukanneet kantajan yhdenvertaisuutta vastaajapuolueen jäsenenä.

Vastaajapuolueen yksittäisellä jäsenellä on yhdistyslakiin ja puolueen sääntöihin perustuva oikeus saada puoluetta koskevat lain mukaiset asiat puoluekokouksen käsiteltäväksi. Mitä muuta tarkoitusta varten puoluekokouksen esityslistassa on ollut kohdat "hyväksytään käsittelylista" ja "muut päätöstä vaativat asiat"?

Kanneoikeus - päätöksen tekemiseen myötävaikuttaminen

Kantaja on pyytänyt hyvissä ajoin puheenvuoroa käsittelylistan kohtaan 7. Pyyntö kuitenkin evättiin. Kantaja on pyrkinyt vaikuttamaan kanteessa tarkoitettujen asioiden käsittelyvaiheessa siihen, että päätöksen sisältö olisi ollut toinen. Kantaja olisi esittänyt, että käsittelylistaan lisätään aloitteista päättämistä koskeva kohta.

Kohdan 7 käsittelyn aikana ei ollut mahdollista pyytää työjärjestyspuheenvuoroja, koska esityslistaa ei hyväksytty puoluekokouksessa ennen tämän kohdan käsittelyä. Tuolloin oli mahdollista esittää muutosesityksiä esityslistaan. Oikeuskirjallisuuden

mukaan kokous hyväksyy esityslistan. Puoluekokous ei lopulta päättänyt työjärjestyksen hyväksymisestä vaan sen teki kokouksen puheenjohtaja, mistä johtuen kysymyksessä ei ollut puoluekokouksen hyväksymä työjärjestys.

Kantajan puhevallan epääminen ja esityslistan hyväksyminen eivät siten olleet "puheenjohtajan toimivaltansa puitteissa tekemiä käsittelyratkaisuja".

Oikeuskirjallisuuden mukaan myötävaikuttamista on ehdotuksen kannattaminen taikka, kun asiassa on tehty vain yksi kannatettu ehdotus, eikä edes kannatusta vaille jääneitä vastaehdotuksia ole esitetty.

Oikeuskirjallisuuden mukaan eriävän mielipiteen tai vastalauseen voi tehdä kokoustilanteessa joko suullisesti tai kirjallisesti.

Oikeuskirjallisuuden mukaan kirjallinen vastalause tai eriävä mielipide voidaan liittää pöytäkirjaan vielä ennen sen tarkastamista.

Vastalauseen tai eriävän mielipiteen voi tehdä vasta siinä vaiheessa, kun asia on päätetty.

Puoluetoimistolla kantajalle kerrottiin, että pöytäkirjojen virallista tarkastusta ei ollut tehty kirjallista vastalauseetta 6.11.2013 jätettäessä. Vastaja on itsekin katsonut, että kirjallinen vastalause on toimitettu ajoissa, koska se oli liitetty päätöspöytäkirjaan. On tavanomaista, että kokoustilanteessa vastalause esitetään suullisesti ja ennen pöytäkirjan tarkastamista toimitetaan kirjallinen vastalause.

Päätöskohta 7

Kantaja haki puheenvuoroa puoluekokouksen toimintasääntöehdotuksen ja vakiintuneen käytännön mukaisesti toimittamalla hyvissä ajoin kirjallisen puheenvuoropyynnön käsittelylistan kohtaan 7. Kantaja tarjosi puheenvuoropyyntöä ensin puheenjohtaja Mattilalle, joka oli siten jo tuossa vaiheessa tietoinen siitä, että kantaja oli pyytämässä puheenvuoroa. Puoluekokouksen toimintasäännöt -asiakirja oli tuossa vaiheessa jäsenistön tiedossa vasta puoluehallituksen esityksenä.

Puoluekokouksessa tätä kohtaa käsiteltäessä kävi ilmi, että puheenvuoroa ei annettu. Menettely ei perustunut lakiin eikä se voinut perustua myöskään Puoluekokouksen toimintasääntöihin, koska asiakirjaa ei ollut tuolloin vielä hyväksytty.

Ennakkopäätöksessä KKO 1928 II 140 päätös julistettiin mitättömäksi, kun kahta pyydettyä puheenvuoroa ei annettu ennen kuin asia julistettiin päätetyksi. Myös oikeuskirjallisuuden mukaan pätemättömyyteen vetoaminen edellyttää oikeudellista intressiä ja myös puheenvuoron myöntämättä jättäminen aiheuttaa säännönmukaisesti pätemättömyyden, vaikka päätökset olisi tehty selvällä enemmistöllä. (ks. myös KKO 30.8.1961 nro 2516)

Oikeuskirjallisuudessa (Kari Loimu: Järjestö ja kokoustieto, 1998, s. 159

ja 161) on myös todettu, että kokouksen osanottaja voi aina ehdottaa esityslistaa hyväksyttäessä muutoksia ja lisäyksiäkin esityslistaan, elleivät laki, säännöt taikka johtosäännöt sitä estä. Puheenvuoro on myönnettävä jokaiselle puheenvuoroa pyytäneelle henkilölle, jolla on kokouksessa puheoikeus - päätösehdotus tulee päteväksi, kun sen on esittänyt henkilö, jolla on muodollinen äänioikeus kokouksessa, ja kun sitä kannattaa toinen vastaavan oikeuden omaava henkilö (Risto Riitesuo: Yhdistyksen kokousmenettely, 2001, s. 314 ja 320, kohdat 551 ja 563). Aloite- ja esityksenteko-oikeus kuuluvat yleisenä periaatteena yhdistyksen jäsenten hallinnoimisoikeuksiin, ja tätä oikeutta koskevien yhdistyksen sääntöjen määräysten tulee olla sopusoinnussa jäsenten yhdenvertaisuusperiaatteen kanssa eikä niillä saa mitätöidä jäsenen oikeuksia - sisältönsä osalta kokouksessa käsiteltäviin asioihin kuuluva asianmukaisesti tehty aloite on otettava käsiteltäväksi kokouksessa - kokouksen äänivaltaisten osanottajien tehtävänä on esityslistasta päättäminen (Halila-Tarasti: Yhdistysoikeus, 2011, s. 363-364 ja 338).

Kantaja esitti välittömästi päätöksen tekemisen jälkeen suullisen vastalauseen kokouksen puheenjohtajalle/sihteereille/ puheenvuorosihteerille. Kantaja poistettiin kuitenkin lavalta kesken vastalauseen esittämisen. Vastalause tuli kuitenkin ennen tätä puheenjohtajan tietoon. Vastalauseen sisältönä oli, että puheenjohtaja vetää takaisin päätöksensä ja antaa kantajan käyttää puheenvuoron siinä kohdassa, johon sitä oli haettu. Kantaja esitti vastalauseensa varmuuden vuoksi myös puolueen puheenjohtaja Timo Soinille, joka oli yksi kokouksen puheenjohtajista ja joka ei tuolla hetkellä johtanut kokousta vaan istui kokoustilan katsomon eturivissä. Kantaja ilmoitti Soinille, että kohdan 7 käsittelyn päättäminen peruutetaan ja kantaja saa esittää puheenvuoronsa. Vastalause saatettiin siten puheenjohtajiston tietoon. Vastalause tulee joka tapauksessa katsoa asianmukaisesti tehdyksi tilanteessa, jossa kantajaa estettiin tekemästä vastalausesta kokousta johtavalle puheenjohtajalle.

Kantaja jätti lisäksi 6.11.2013 puolue toimistolle kirjallisen vastalauseen liitettäväksi puoluekokouksen pöytäkirjaan. Pöytäkirjaa ei ollut tuolloin tarkastettu, joten kirjallisen vastalauseen jättäminen oli mahdollista.

Kantajalla olisi sinänsä ollut mahdollisuus esittää käsittelylistan muuttamista myös kohdan 7 käsittelyn päättymisen jälkeen, mutta jäsenen velvollisuutena on pyytää puheenvuoroa ja tehdä käsittelylistaa koskeva esitys ensisijaisesti juuri tässä käsittelykohdassa. Tämä on jo käytännön syistäkin tarkoituksenmukainen menettelytapa. Ei myöskään ole uskottavaa, että kantajalle olisi yllä todetun puheenvuoron epäämisen jälkeen myönnetty samaa asiaa koskevaa puheenvuoroa myöhemminkään. Virheen korjaaminen olisi ollut kokouksen toimihenkilöillä. Koska sama virhe koski myös muita jäseniä, kokouksen toimihenkilöillä olisi ollut velvollisuus korjata virhe.

Esityslistasta päättää puoluekokous eikä kokouksen puheenjohtaja. Kantajalla on asiassa tältä osin oikeudellinen intressi, koska käsittelylistan muuttaminen kantajan esittämällä tavoin olisi ollut tehokkaampi keino näiden asioiden käsittelemiseen kuin pyrkimys saada ne käsiteltäväksi vahvistetuksi tulleen käsittelylistan mukaisesti.

Kantajalla oli tarve saada aloiteasiat puoluekokouksen tietoon ja päätettäväksi jo kokouksen alkuhetkillä, jolloin paikalla oli runsaasti puoluekokousväkeä. Samasta syystä vastaaja ei ollut halukas nostamaan esimerkiksi säätiöasiaa esille tuossa vaiheessa, mistä johtuen kantajan puheenvuoropyyntö todennäköisesti evättiin. Käsittelykohtaa 20 seuraavana päivänä käsiteltäessä suurin osa kokouksen osallistujista oli jo lähtenyt kotimatalle, mistä johtuen asian käsittelylle ei ollut tässä yhteydessä niin hyviä edellytyksiä kuin erillisenä käsittelylistan kohtana. Muut kuin säätiöasiaa koskevat kantajan esitykset on ollut mahdollista tuoda esiin ainoastaan puoluekokouksen esityslistan sellaisissa kohdissa, joissa ei ole ollut mahdollista tehdä asiasta puoluekokouksen päätöstä. Kantajan esityksenä oli nimenomaisesti puoluekokouksen päätösten tekeminen asioista.

Kantajalla puolueen jäsenenä on asiassa oikeudellinen intressi ja toimimisvelvollisuus sen vuoksi, että tällä hetkellä puolueen varoja siirretään lain ja yhdistyksen sääntöjen vastaisesti tehtyjen päätösten perusteella puolueen ulkopuolelle.

Oikeuskirjallisuudessa on katsottu, että kokouksen työjärjestystä hyväksyttäessä ja myöhemminkin voi ehdottaa esityslistaan sisältymättömän asian käsittelyä kokouksessa omana kohtanaan esityslistassa. Näin meneteltäessä osallistujat saavat hyvissä ajoin tiedon asian käsittelystä ja voivat valmistautua siihen, eikä se tule heille yllätyksenä kohdassa "muut asiat".

Mikäli aloiteasiat olisi otettu käsiteltäväksi omana kohtanaan, puoluekokous olisi voinut tehdä niistä päätökset.

Puoluekokous käyttää puolueen sääntöjen 8 §:n mukaisesti ylintä päätösvaltaa puolueessa. Saman sääntökohdan mukaan puoluehallitus päättää omaisuuden ostamisesta, myynnistä, vaihtamisesta ja kiinnittämisestä sekä muista lain tai puoleen sääntöjen mukaan puoluehallituksen päätettävistä asioista. Puoluehallituksen päätösvallassa ei siten ole lainan myöntäminen. Säätiöjärjestely ei ole puoluehallituksen päätösvallassa myöskään sen vuoksi, että tällaista järjestelyä ei voi olla olemassa ilman puoluekokouksen päätöstä.

Yhdistyslain 23 §:n mukaan yhdistyksen kokouksessa päätetään muun ohella yhdistyksen toiminnan kannalta huomattavan omaisuuden luovuttamisesta. Kysymyksessä olevalla säätiöjärjestelyllä siirretään toiminnan kannalta huomattavia summia säätiön omaisuudeksi. Summa vastaa vuositasolla puoleen kaikkien piirien toimintaan maksamia lakisääteisiä toiminta-avustuksia. Säätiön oman toimintakertomuksen 2012 mukaan sen omaisuudessa tapahtui tilikauden aikana merkittävä muutos säätiön hakeuduttua Perussuomalaiset rp:n lähiyhteisöksi.

Päätöskohta 20

Koska kantaja esitti tältä osin oman kannatetun esityksensä, hän ei myötävaikuttanut tähän päätökseen.

Myös tätä päätöstä koskien on toimitettu kirjallinen vastalause

vastaajalle 6.11.2013.

Päätöskohta 7

Kantaja oli pyytänyt tähän käsittelykohtaa kirjallisesti puheenvuoroa puheenvuorosihteeriltä. Asiassa on riidatonta, että puheenvuoroa tulee pyytää kirjallisesti puheenvuorosihteeriltä.

Kohta 7 päätettiin käsittelemättä pyydettyjä puheenvuoropyyntöjä, joten päätökset eivät ole syntyneet asianmukaisessa järjestyksessä. Oikeuskirjallisuuden mukaan puheenvuoron myöntämättä jättäminen aiheuttaa säännönmukaisesti pätemättömyyden, vaikka päätökset olisi tehty selvällä enemmistöllä. Kokouksen puheenjohtajan menettely ei ole perustunut lakiin eikä puolueen sääntöihin, eikä se ole voinut perustua myöskään vielä tuolloin hyväksymättä olleeseen Puoluekokouksen toimintasäännöt -nimiseen asiakirjaan. Menettely on ollut myös yhdenvertaisuusedellytyksen vastainen.

Vastaajan vetoama käsittelyjärjestyspuheenvuoro voidaan pyytää vasta käsittelylistan vahvistamisen jälkeen, eli tässä tapauksessa käsittelylistan kohdan 7.1 päättämisen jälkeen.

Puoluekokouksen käsittelylistan 29.6.2013 kohdan 7 mukaan päätetään käsittelylistasta, puoluekokouksen toimintasäännöistä sekä muista tarpeellisista kokouksen menoon liittyvistä asioista. Valittajalta sekä Rolf Sormolta evättiin puolueen jäsenille kuuluvat puhe- ja esitysoikeus. Tämä päätös on mitätön, koska puoluekokous ei tehnyt sitä. Tässä käsittelylistan kohdassa ei annettu yhtään puheenvuoroa eikä puoluekokouksen siten annettu käytännössä päättää työjärjestyksestä. Puheenjohtajana tuolloin toiminut kansanedustaja Pirkko Mattila ei tiennyt kantajan esityksen sisällöstä eikä siitä, tuleeko kantaja pyytämään seuraavana päivänä puheenvuoron.

Kantaja olisi tehnyt päätösehdotuksen koskien käsittelylistan sisältöä. Ehdotukselle oli kannattaja, joten toteutuessaan siitä olisi tullut varsinainen päätösehdotus, joka olisi joko hyväksytty yksimielisesti taikka jos muita ehdotuksia olisi tullut, asiasta olisi tullut äänestää.

Kantaja olisi tuonut kirjallisesti pyytämässään puheenvuorossaan esiin muutosesityksen työjärjestykseen koskien puoluehallitukselle lähetettyjen aloitteiden käsittelemistä ja niistä päättämistä. Esitykselle oli kannattaja. Puoluehallitukselle oli tätä ennen lähetetty ainakin kolme puoluekokousaloitetta koskien säätiöjärjestelyn muuttamista, Perussuomalaisen eurolinjan selkiyttämistä sekä Perussuomalaiset Nuoret ry:n rahanjakoaloitetta. Kantajan esityksen käsittely kohdassa 7 olisi tarkoittanut, että puoluekokous olisi päättänyt, ottaako se kantajan esittämän asian omana kohtanaan puoluekokouksen käsittelylistalle vai ei. Mikäli puoluekokous olisi hyväksynyt esityksen, aloitteet olisi käsitelty erillisenä käsittelylistan kohtana. Tällöin kantajalla olisi ollut myös aikaa jakaa puoluekokouksen osallistujille tietoa esitysten sisällöstä.

Yhdistyslain 16 §:n ja 17 §:n mukaan yhdistyksen jäsenille kuuluu päätösvalta yhdistyksessä ja jäsenet käyttävät päätösvaltaansa yhdistyksen kokouksessa. Vastaajan sääntöjen 8 §:n mukaan ylintä päätösvaltaa puolueessa käyttää puoluekokous.

Jäsenillä on yllä mainitun perusteella rajoittamaton oikeus tehdä esityksiä ja aloitteita puoluekokouksessa. Puoluekokouksen toimintasääntöjen kohdassa 11 ja 13 todetaan sama asia. Puoluekokouksessa voidaan päättää muitakin asioita kuin kokouskutsussa ja säännöissä mainitut asiat, mikäli puoluekokous niin päättää. Tällainen päätös tehtiin esimerkiksi käsittelylistan kohdan 11 osalta.

Vaikka puoluekokouksen toimintasääntöjen mukaan erilaiset valiokunnat valmistelevat puoluekokouksessa käsiteltävät asiat, tämä ei poista puolueen jäsenellä olevaa puhe-, ääni- ja esitysoikeutta.

Puoluekokouksen toimintasääntöjen mukaan puoluehallitus on vastannut asioiden valmistelusta ennen puoluekokousta, mutta se ei ole toiminut valmisteluvaliokuntana. Puoluekokouksen pöytäkirjan kohta 2 on tältä osin virheellinen. Puoluehallituksen todettiin toimineen valmisteluvaliokuntana vasta kohdassa 7.3.

Sen ohella, että Puoluekokouksen toimintasääntöä ei ollut vielä käsitelty ja hyväksytty, puheenjohtajalla ei ollut mainitun säännön perusteella oikeutta evätä puheenvuoroja vaan ainoastaan poiketa käsittelylistasta harkintansa mukaan. Puheenjohtajalla ei ole myöskään ollut tiedossaan kantajan tarkoittamaa esitystä, joten hänen ei ole ollut edes mahdollista harkita suhtautumistaan siihen ja käsittelyratkaisun tekemistä. Mainitun toimintasäännön perusteella puheenjohtajalla on ollut harkintavalta puheenvuorojen esitysjärjestyksen suhteen.

Puoluekokouksen toimintasäännöt ovat ainoastaan ohjelasoinen säännöstö puoluekokousta varten, eikä niiden perusteella voida poiketa lainsäädännöstä taikka puolueen säännöistä. Sama koskee puheenjohtajan harkintavaltaa käsittelyjärjestyksestä poikkeamisen osalta.

Yhdistyslain 24 §:n mukaan ainoastaan 23 §:ssä mainitut ja niiden kaltaiset asiat on välttämätöntä mainita kokouskutsussa, jotta niistä voitaisiin päättää. Puolueen säännöissä ei ole kielletty käsittelemästä muitakin kuin kokouskutsussa mainittuja asioita. Edellä todetuina tavoin näin meneteltiin puoluekokouksen käsittelylistan kohdan 11 osalta.

Puoluekokouksen toimintasääntöjen 4 kohdan mukaan puoluehallitus on vastannut asioiden valmistelusta ennen puoluekokousta, mutta ei ole toiminut valmisteluvaliokuntana. Kun kantaja pyysi puheenvuoroa, ei ollut olemassa Puoluekokouksen toimintasääntöä eikä siinä tarkoitettuja valiokuntia, koska niistä ei ollut tuolloin tehty päätöstä.

Puoluekokouksen toimintasääntö ei ole aina saman sisältöinen, eikä se osoita vakiintunutta käytäntöä. Toimintasäännön sisältöä voidaan myös muuttaa siitä puoluekokouksessa päätettäessä.

Myös kanteen kohteena olevassa puoluekokouksessa muutettiin puoluekokouksen päätöksellä puoluekokouksen toimintasääntöjä kohtien H21 ja H23 osalta. Puheenjohtaja käsittelee nämä pitkän

asiankäsittelykaavan mukaan todeten esityksen valmisteluvaliokunnan esitykseksi, vaikka valmisteluvaliokunta oli valittu juuri, eikä siis ollut ehtinyt kokoontua.

Mainitussa puoluekokouksessa annettiin runsaasti esitys- ja kannatuspuheenvuoroja niitä pyytäneille, mihin nähden kantaja ei ole ollut yhdenvertaisessa asemassa muiden jäsenten kanssa yhdistyslain 32 ja 33 §:ssä tarkoitetulla tavoin.

Esimerkiksi puoluekokouksen kohdissa 8, 9, 10 ja 19 jäsenet pyysivät puheenvuoroja esityksilleen ja kannatetut esityksen päätyivät puoluekokouksen päätettäväksi.

Päätöskohta 20

Tätä päätöskohtaa moititaan kahdella perusteella. Toisaalla alla mainitun puheenjohtajan esteellisyyden vuoksi ja toisaalta sen vuoksi, että päätös on syntynyt virheellisessä järjestyksessä, koska oli esitetty kannatettu esitys eikä muuta esitystä ollut, minkä olisi tullut johtaa äänestysesitykseen, mitä ei tehty. Tämän sijasta asiassa tehtiin suoraan päätös. Säätiöjärjestelyn huomattavan taloudellisen merkityksen vuoksi asia on kuulunut puoluekokouksen eikä puoluehallituksen toimivaltaan.

Työjärjestyksen kohta 20 on ollut "muut päätöistä vaativat asiat". Tällä on tarkoitettu nimenomaisesti puoluekokouksen tekemiä päätöksiä. Puolueen säännöissä mainittu puhe- ja äänioikeus sisältävät oikeuden tehdä päätösehdotuksia puoluekokouksessa, minkä olisi tullut johtaa päätös-/äänestysesitykseen, mitä ei tehty. Tämän sijasta puheenjohtaja päätti asian siirtämisestä hallitukselle.

Kantaja oli yrittänyt saada säätiöasian puoluekokouksen käsiteltäväksi puoluehallituksen kautta, mutta hallitus ei tehnyt tätä koskevaa esitystä. Puoluehallitus olisi ollut huolellisuusvelvoitteensa perusteella velvollinen saattamaan asian puoluekokouksen käsiteltäväksi. Kun hallitus ei näin menetellyt, oli kantajan oikeus ja velvollisuus saattaa asia puoluekokouksen käsiteltäväksi ja päätettäväksi.

Vaikka asian esille tuleminen on ollut valmisteluvaliokunnan tiedossa, kohdassa 20 käsiteltiin ainoastaan kantajan tekemä kannatettu päätösehdotus. Valmisteluvaliokunnan esitystä säätiöjärjestelyn osalta ei esitetty. Puheenjohtajan päätös siirtää asia puoluehallitukselle poikkesi tästä kantajan esityksestä, minkä vuoksi esityksistä olisi pitänyt äänestää, kuten esimerkiksi kohdan 19 osalta tehtiin. Aimo Remes kannatti esitystä, eli kyseessä oli kannatettu esitys.

Kantajan tekemä esitys poikkesi päätöspöytäkirjaan merkitystä siltä osin, että esityksen sisältönä oli, että *puoluekokous päättää velvoittaa puoluehallituksen* toimimaan esityksessä mainitulla tavoin. Puoluekokous ei tällaista päätöstä tehnyt, vaikka pöytäkirjan kirjauksesta näin voisi päätellä. Puheenjohtajan päätös siirtää asia puoluehallitukselle poikkesi tästä esityksestä poikkesi kantajan esityksestä, minkä vuoksi esityksistä olisi pitänyt äänestää, kuten kohdan 19 osalta tehtiin.

Puoluekokouksen 30.6.2013 käsittelylistan kohdassa 20 on ollut muut päätöistä vaativat asiat. Kantaja pyysi tuolloin kirjallisesti puheenvuoroa

ja sai sen. Kantaja esitti puoluekokousaloitteen säätiöjärjestelyn muuttamisesta. Kantaja teki päätösehdotuksen, ja esitti puoluekokousaloitteen mukaisesti, että puoluekokous päättää, että puoluehallitus velvoitetaan ryhtymään pikaisesti käytännön toimenpiteisiin asiassa. Aimo Remes kannatti esitystä eli esitys oli kannatettu esitys.

Puoluekokouksella on puolueessa ylin päätösvalta ja sillä olisi ollut oikeus tehdä asiassa haluamansa sisältöinen päätös. Puoluekokouksella ei ollut mitään puolueen sääntöjen taikka lain mukaista estettä päättää kantajan esityksestä. Päinvastoin tämä olisi ollut puoluekokouksen oikeus ja velvollisuus.

Kantajan esittämä asia ei ole ollut sisällöltään monimutkainen. Esitys on merkinnyt säätiöjärjestelyn muuttamista puoluedemokratian mukaiseksi. Sillä ei kuitenkaan ole asiassa merkitystä, mikä puoluekokouksen päätökseksi olisi tullut. Nyt puoluekokouksella ei ollut mahdollisuutta tehdä päätöstä asiassa.

Vastaajan väite siitä, että puoluehallituksen päätöksenä saattoi olla vain puoluehallituksen käsiteltäväksi saattaminen tai tämän epääminen, ei perustu mihinkään. Sillä seikalla, että puoluekokouksessa on mahdollisesti menetelty virheellisesti myös muun jäsenen esityksen osalta, ei ole merkitystä asian arvioinnissa. Kohdassa 20 pöytäkirjan mukaan esille tuotua toista aloitetta ei kannatettu, joten se on ollut eri asemassa kuin kantajan tekemä kannatusta saanut esitys. Kokousta koskeva päätöspöytäkirja on virheellinen siltä osin, että näitä asioita koskien tehtiin tosiasiallisesti kaksi erillistä päätöstä eikä niitä ratkaistu samalla päätöksellä.

Yhdistyslain ja puolueen sääntöjen perusteella säätiöjärjestelyasia ei kuulu puoluehallituksen toimivaltaan, muun ohella noin 1,5 miljoonan euron lainan myöntämisen vuoksi. Tällaisen lainan ja muun huomattavan omaisuuden luovuttaminen ei kuulu yhdistyslain 23 §:n mukaan hallituksen toimivaltaan, eikä puolueen sääntöjen 10 § mahdollista lainan myöntämistä puoluehallituksen toimesta. Lainan antaminen ei kuulu vastaajan vetoamissa säännöksissä puoluehallituksen toimivaltaan. Hallituksen ohjeistaminen kuuluu joka tapauksessa tällaisessa tapauksessa puoluekokoukselle puolueen sääntöjen 8 §:n mukaisesti.

Asiassa tehty päätös johti siihen, että päätösvalta asiassa jäi yllä esitetyn vastaisesti puoluehallitukselle. Kantajan esityksen mukaan asia olisi tullut siirtää puoluehallituksen käsiteltäväksi tätä velvoittavin määräyksin.

Perussuomalaisten Tukisäätiö ei ole nimestään huolimatta vastaajapuolueen säättämä ja hallinnoima vaan vastaajapuolueen ulkopuolinen yksityishenkilöiden hallinnoima säätiö, jonka säätäjä on Suomen maaseudun puolue ry.

Kysymyksessä on edellä esitetyn tavoin huomattavan omaisuuden luovuttaminen puolueen ulkopuolelle. Tukisäätiö on puolueesta erillinen taho tehden sääntöjensä mukaan muun ohella taloudelliset ratkaisunsa

puolueesta riippumatta, minkä lisäksi säätiön hallitus täydentää itse itseään.

Puheenjohtajan esityksen mukaisesti asia kuitenkin siirrettiin puoluehallituksen käsiteltäväksi. Sen sijaan ei päätetty, että puoluekokous velvoitti puoluehallituksen päättämään säätiöjärjestelyn muuttamisesta. Muita esityksiä ei tehty ja äänestyksiä ei suoritettu. Päätöksen sisältö jäi kokoustilanteessa epämääräiseksi.

Kysymyksessä ei tosiasiallisesti ole ollut puoluehallituksen päätös äänestysesityksineen ja äänestyksineen vaan Timo Soinin henkilökohtainen päätös. Puheenjohtajana toiminut puolueen puheenjohtaja Timo Soini päätti siis omasta esityksestään siirtää asian taholle, jolla ei ole päätösvaltaa säätiöjärjestelyasiassa. Päätösvalta asiassa kuuluu puoluekokoukselle.

Säätiöjärjestelyasiassa puoluehallitus ei ole toiminut yhdistyslain eikä puolueen sääntöjen mukaisesti. Kantajan puheenvuoron ja esityksen olisi tullut johtaa äänestysesitykseen, joka olisi saatettu kokouksen hyväksyttäväksi.

Kantajan esityksen taustana on ollut se, että puoluehallituksen päätöksellä on annettu lainaa Perussuomalaisten Tukisäätiölle, joten säätiöjärjestely on yhdistyslain 23 §:n ja puolueen sääntöjen 10 §:n vastainen. On myös mahdollista, että järjestelyyn liittyvistä rahansiirroista ei ole päätetty vuonna 2011 esteettömien henkilöiden toimesta. Säätiöjärjestelyllä siirretään noin kymmenen vuoden aikana noin neljä miljoonaa euroa vastaajalta Perussuomalaisten tukisäätiön omaisuudeksi. Laskelmaan sisältyy alkuperäinen varainsiirto puolueelta säätiölle, liikehuoneiston yli miljoonan euron remontti sekä jäsenmaksuvarojen siirrot puolueelta säätiölle. Säätiön maksaessa lainaa liikehuoneisto siirtyy säätiön omaisuudeksi. Kun laina on maksettu kokonaan takaisin, liikehuoneisto on siirtynyt säätiön omaisuudeksi, kun se olisi voinut vaihtoehtoisesti olla suoraan puolueen omistuksessa.

Puolue on köyhtynyt säätiöjärjestelyn vuoksi, millä välillisiä vaikutuksia kantajaan. Kantajan puheoikeuden käyttäminen on yhdistyksessä on yhdistyslain 33 §:n 1 momentissa tarkoitettu erityinen etu, jota kantajalta on vähennetty.

Vastaajapuolueen jäsenillä on muihin puolueisiin nähden se erityinen etu ja oikeus, että suoran jäsenyyden avulla jäsen saa puhe- ja esitysoikeuden perusteella lakiin ja puolueen sääntöihin perustuvan asian puoluekokouksen käsiteltäväksi. Ohjeluontoisen puoluekokouksen toimintasäännön E-kohdan mukaan puolueen suoran jäsenyyden perusteella ääni-, puhe- ja esitysoikeus on kaikilla puolueen jäseneksi hyväksytyillä. Näin on myös puolueen sääntöjen ja yhdistyslain perusteella.

Jos jonkin tasoinen säännöstö hyväksytään kokousta varten, sen on oltava sopusoinnussa hierarkkisesti ylempitasoisten säännösten kanssa.

Menettely on ollut myös yhdenvertaisuuslain 6 §:n vastaista. Kantajaa on

syrijitty mielipiteen perusteella.

Puheenjohtajan esteellisyyksellä mainitussa asiassa

Timo Soini teki yllä esitetyllä tavoin päätösesityksen asiassa ja hyväksyi sen ilman puoluekokouksen päätöstä.

Yhdistyslain 26 §:n mukaan yhdistyksen jäsen ei saa äänestää eikä tehdä päätösehdotusta päätettäessä asiasta, jossa hänen yksityinen etunsa on ristiriidassa yleisen edun kanssa. Yhdistyslain 37 §:n mukaan hallituksen jäsenten ja yhdistyksen toimihenkilöiden jääviysmääräys on tätäkin tiukempi. Oikeuskirjallisuuden mukaan jääviyteen riittää se, että ristiriita saattaa olla olemassa tai että asianosaisella on sellainen suhde asiaan tai asianosaisiin, että se saattaa vaaraan puolueettomuuden asian käsittelyssä.

Timo Soini on vastaajan puoluehallituksen jäsen ja hän on ollut yksityishenkilönä Perussuomalaisten Tukisäätiön hallituksen jäsen, kun yllä tarkoitettu säätiöjärjestely on tehty loppuvuodesta 2011, minkä lisäksi Tukisäätiö on ostanut Soinin tekemiä kirjoja 300 kappaletta vuonna 2008 jaettavaksi seminaareissa. Asiassa on riidatonta, että Soini on ollut Perussuomalaisten Tukisäätiön hallituksen jäsen, vastaajapuolueen hallituksen puheenjohtaja sekä toiminut puoluekokouksen puheenjohtajana puoluekokousta pidettäessä. Soini on osallistunut säätiöjärjestelyn valmisteluun ja toteuttamiseen (osallistunut puolueen omaisuuden siirtämiseen säätiölle, sekä lisäksi tähän liittyviin liikehuoneistojärjestelyihin). Soini on toisaalta jäävännyt itsensä puoluehallituksen kokouksessa 15.10.2011 koskien päätöstä lainan myöntämisestä säätiölle. Soini on siten itsekin todennut itsensä jääviksi säätiötä koskevassa asiassa.

Soinilla on ollut olennainen intressi asiassa. Nykymuotoisen järjestelyn purkaminen olisi johtanut Soinin vahvan aseman heikkenemiseen säätiössä. Soini on lisäksi saanut henkilökohtaista hyötyä säätiöltä.

Soinin teko - puheenjohtajan esityksen mukaisesti asia siirrettiin puoluehallituksen käsiteltäväksi - on ollut tarkoituksellinen, mitä osoittaa muun ohella se, että näin suurta puoluekokoukselle kuuluvaa asiaa ei ole tuotu puoluekokouksen käsiteltäväksi puoluehallituksen toimesta. Soinin EU-aloitteeseen liittyvästä 21.6.2013 julkaistusta lausumasta on pääteltävissä, että aloitteiden käsittely oli päätetty evätä jo etukäteen. Puoluekokoukselta on siten viety sille kuulunut valta päättää aloitteiden käsiteltäväksi ottamisesta ja niistä päättämisestä. Verkko uutisten 29.6.2013 mukaan puolueen edustajan toimesta on ilmaistu, että asia esitellään puoluekokouksessa, mutta puoluekokous ei hyväksy tai hylkää asiaa vaan se käsitellään puolueen neuvostossa. Soini on lähettänyt 5.6.2013 kansanedustaja Louhelaiselle tekstiviestin, jossa on ilmoitettu, että säätiöasiaa ei tulla käsittelemään puoluekokouksessa. Tekstiviesti lähetettiin Hämeen Piirin hallituksen kokouksen aikana Anne Louhelaisen puhelimeen, josta tämä luki viestin koko piirihallitukselle.

Soini on loukannut kolumneillaan 1.1.2013, 8.11.2013 ja 29.11.2013 kantajan arvoa ja koskemattomuutta yhdenvertaisuuslain 6 §:n 3

kohdassa tarkoitettulla tavalla tarkoituksellista tai tosiasiallisesti luomalla Perussuomalainen lehdessä uhkaava, vihamielinen, halventava ja hyökkäävä ilmapiiri, mikä osaltaan osoittaa teon tarkoituksellisuutta.

Kantajan esittämä vaatimuskohta 3

Vaatimuksen kohteena oleva päätös on kohdistunut huomattavan omaisuuden luovuttamiseen. Sen on tehnyt toimielin, jolla ei ole lain ja sääntöjen mukaista toimivaltaa päätöksen tekemiseen. Puoluehallitus on laiminlyönyt huolellisuusveloitteensa asian saattamiseksi puoluekokouksen päätettäväksi.

VASTAUS

Vaatimukset

Vastaaja on vaatinut, että kärjäoikeus:

1) jättää kanteen tutkimatta siltä osin kuin kantajalla ei ole moiteoikeutta tai vaihtoehtoisesti hylkää kanteen tällä perusteella,

2) hylkää kanteen muilta osin,

3) velvoittaa kantajan korvaamaan vastaajan oikeudenkäyntikulut asiassa 60 744,50 eurolla korkolain 4 §:n 1 momentin mukaisine viivästyskorkeineen siitä lukien, kun kuukausi on kulunut kärjäoikeuden ratkaisun antamisesta.

Perustelut

Kantaja ei ole esittänyt eriävää mielipidettä tai vastalauseita puoluekokouksessa ennen minkään asian julistamista loppuun käsitellyksi, mikä tarkoittaa, että hän on myötävaikuttanut päätösten tekemiseen, eikä hänellä ole siten kanneoikeutta asiassa yhdistyslain 32 §:n nojalla.

Kanteen kohteena olevat päätökset eivät ole olennaisesti loukanneet kantajan yhdenvertaisuutta vastaajapuolueessa. Puoluekokouksen kohdat 8, 9, 10 ja 19 olivat henkilövaaleja, jotka oli mainittu kokouskutsussa ja puolueen säännöissä kokouksessa käsiteltävinä asioina, minkä vuoksi jäsenillä oli näiltä osin oikeus tehdä esityksiä, joiden perusteella puoluekokous teki päätökset asiassa.

Kantajalla ei ole yhdistyslaissa tarkoitettua erityistä etua, joka olisi voinut vähentyä (ks. HE 64/1988 yksityiskohtaiset perustelut).

Vastaajapuolueella itsellään on ensisijainen oikeus tulkita sääntöjään ja päättää miten muiden sisäisesti vahvistettujen normien tai kokouskäytännön osalta on meneteltävä (Halila-Tarasti: Yhdistysoikeus, s. 462).

Päätös kohta 7

Puoluekokouksen toimintasääntöjen 13 kohdan mukaan puheenvuoropyynnöt toimitetaan kirjallisesti kokouksen puheenvuorosihteerille. Menettely on vakiintunut ja se on riidaton myös tässä asiassa. Kantaja ei ole jättänyt kirjallista eikä suullista puheenvuoropyyntöä kokouksen puheenvuorosihteerille eikä kokouksen puheenjohtajalle. Kantaja ei ole myöskään käsittelylistan kohtaa 7

10
käsiteltäessä työjärjestyspuheenvuoroa vaatimalla taikka muullakaan tavoin osoittanut kokouksen puheenjohtajalle haluavansa käyttää puheenvuoroa. Häneltä ei ole siten myöskään evätty puheenvuoroa kanteessa tarkoitetulla tavoin. Kantajan olisi tullut esittää käsittelyjärjestyspuheenvuoropyyntö puheenjohtajalle käsittelylistan kohdassa 7. Työjärjestyspuheenvuoro on eri asia kuin puheenvuorosihteeriltä pyydettävä käsittelyasiakohtainen puheenvuoropyyntö. Tämä ilmenee myös puoluekokouksen toimintasäännön kohdasta 13.

Puoluekokouksen käsittelylistan kohdassa 7 käsiteltiin puoluekokousedustajille jaettua käsittelylistaa ja se hyväksyttiin kokouksen työjärjestykseksi ilman, että kukaan tätä vastusti tai esitti eriävää mielipidettä tähän liittyen. Kantaja ei myöskään ilmoittanut pidättyvänsä äänioikeuden käyttämisestä. Kantajalta puuttuu siten kanneoikeus tältäkin osin, koska hän myötävaikuttanut mainitun päätöksen tekemiseen.

Vastalause tulee esittää kokousta johtavalle puheenjohtajalle. Vastalauseen tekeminen ei ole johtunut vastaajasta johtuvista syistä. Siltä osin kuin kantaja on vedonnut tuossa yhteydessä Soinille esittämäänsä vastalauseeseen, tällä ei ole merkitystä asiassa.

Kantajalla olisi myös ollut oikeus tehdä esityksensä käsittelyjärjestyksen muuttamiseksi milloin tahansa kohdan 7 käsittelyn päättämisen jälkeen.

Kuitenkin vain kokouksen puheenjohtajalla on oikeus harkintansa mukaan päättää muutoksista esityslistaan kokouksen aikana.

Kirjallisen vastalauseen jättäminen 6.11.2013 eli yli neljä kuukautta kokouksen päättämisen jälkeen on tapahtunut liian myöhään. Moitekanne tulee nostaa kolmen kuukauden kuluessa. Eriävää mielipidettä ei voi esittää moitekanteen määräajan päättymisen jälkeen. Vastalauseen jättäminen 6.11.2013 myös osaltaan osoittaa, ettei sitä ollut jätetty aikaisemmin.

Kantajalla ei ole oikeudellista intressiä käsittelykohdan 7 julistamiseksi pätemättömäksi. Hän olisi voinut esittää näkemyksensä eurolinjan selkeyttämiseksi käsittelylistan kohdassa 12 "EU-vaalien vaaliohjelman lähetekeskustelu" sekä säätiöjärjestelyä koskevilta osin kohdassa 20 "Muut päätöstä vaativat asiat". Puoluekokous ei voinut tehdä asiassa muuta päätöstä kuin mikä tältä osin tehtiin (Halila-Tarasti: Yhdistysoikeus, s. 458 ja 463). Kantajalla ei ole ollut oikeudellista intressiä myöskään saada säätiöasiaa käsiteltäväksi toisen kokouspäivän ensimmäisenä asiana. Oikeudellinen intressi ei voi määräytyä sen mukaan, paljonko kokouksessa on osanottajia milläkin hetkellä.

Puoluehallituksen valmisteleman puoluekokouksen toimintasäännön mukaan kokouksen osanottajille jaettu käsittelylista on kokouksen esityslista, "josta kokouksen puheenjohtajan harkinnan mukaan voidaan tarvittaessa poiketa". Sekä käsittelylista että toimintasäännöt hyväksyttiin kanteessa tarkoitetussa puoluekokouksessa. Väitetty virhe ei siten joka

tapauksessa ole ollut sillä tavalla olennainen, että se johtaisi puoluekokouksen tekemän päätöksen pätemättömyyteen.

Puoluekokouksen toimintasäntöjen mukaan erilaiset valiokunnat valmistelevat puoluekokouksessa käsiteltävät asiat. Puoluekokousedustajilla on mahdollisuus saattaa esityksensä valiokuntakäsittelyyn, jos esitystä on kannatettu. Valiokunta päättää puoluekokouksen toimintasäntöjen mukaan itsenäisesti esille otettavista asioista ja mietinnöstään, joka esitellään puoluekokoukselle. Muuten puoluekokouksessa käsitellään puolueen säännöissä mainitut asiat, joista keskeisiä ovat puolueen toimielinten vaalit.

Mainittu toimintasäntö osoittaa vakiintuneen käytännön sisällön. Sisällöltään vastaava tai vain yksityiskohdiltaan hieman poikkeava toimintasäntö on ollut voimassa myös vastaajapuolueen aikaisemmissa puoluekokouksissa. Oikeuskäytännön mukaan toimintasäännöllä on merkittävä tulkintavaikutus.

Kysymys ei ole myöskään ollut puoluekokouksen päätöksestä vaan puheenjohtajan toimivaltansa puitteissa tekemästä käsittelyratkaisusta, jota ei voida saattaa tuomioistuimen tutkittavaksi.

Päätöskohta 20

Puolueen jäsenen esitysoikeus tarkoittaa sitä, että jäsen voi tehdä puoluekokouksessa esityksiä, jotka tarvittaessa saatetaan puoluehallituksen valmisteltavaksi mahdollisia jatkotoimia varten. Yksittäisellä puolueen jäsenellä ei ole oikeutta saada haluamiaan asioita suoraan puoluekokouksessa käsiteltäväksi tai päätettäväksi. Puolueen sääntöjen 8 §:n mukaan puoluekokouksessa valitaan puolueen johto, minkä lisäksi kokouksessa käsitellään puoluevaltuuston, puoluehallituksen ja puolueuuvoston puoluekokoukselle esittämät asiat. Tämän lisäksi kokouksessa käsitellään sääntöjen mukaan lain mukaan käsiteltäväksi kuuluvat asiat, tarkoittaen yhdistyslain 23 §:n mukaiset asiat.

Puolueen jäsenen esitysoikeutta käytettiin kohdassa 20, ja kaikki tehdyt esitykset saatettiin puoluehallituksen käsiteltäviksi.

Kantajan kohdassa 20 tekemää säätiöasiaa koskevaa esitystä ei ollut mainittu kokouskutsussa eivätkä puoluekokouksen valmisteluelimet olleet tehneet asiaan liittyvää esitystä puoluekokoukselle. Asia tuli esille puoluekokouksessa kantajan tekemänä esityksenä.

Kantaja on tehnyt aloitteen ja puhunut siitä puoluekokouksessa, minkä jälkeen puoluekokous on tavanomaisen ja vakiintuneen käytännön mukaisesti päättänyt siirtää asian puoluehallituksen valmisteltavaksi vastaavalla tavoin kuin erään toisen samassa työjärjestyksen kohdassa käsitellyn asian.

Puoluekokouksen päätös on ollut yksimielinen, eikä kantaja ole vastustanut päätöstä eikä esittänyt eriävää mielipidettä. Kantaja on siten menettänyt kanneoikeutensa tältäkin osin, koska hän on myötävaikuttanut päätöksen tekemiseen. Vastaaja on asiassa 31.10.2013 antamassaan kirjallisessa vastauksessa vedonnut

vastalauseen puuttumiseen. Kantaja on tämän havaittuaan tehnyt 6.11.2013 kirjallisen vastalauseen vastaajalle koskien kohtia 7 ja 20. Vastalause on tehty liian myöhään.

Puoluekokous ei ole puolueen sääntöjen mukaan voinut tehdä kantajan esittämää päätöstä kohdassa 20, koska ainoastaan puolueen säännöissä määritellyt toimielimet voivat saattaa asioita puoluekokouksen päätettäväksi. Kokouksen kohdassa 20 tehtyjen päätösten sisältönä on voinut olla ainoastaan saattaa tehty aloite puoluehallituksen valmisteltavaksi tai jättää se sinne saattamatta. Puoluekokous ei ole voinut tehdä asiassa päätöstä. Tämä johtuu siitä, että nämä esitykset eivät ole tulleet puoluekokouksen käsiteltäväksi puolueen säännöissä määriteltyjen tahojen toimesta ja että asiaa ei ollut mainittu kokouskutsussa yhdistyslain 24 §:n mukaisesti. Asiassa on tehty kantajan kannalta edullisempi päätös.

On selvää, että puoluekokouksella ei olisi ollut tosiasiallista mahdollisuutta tehdä suoraan puoluekokouksessa kantajan esityksen mukaista päätöstä, koska asia on monimutkainen.

Kirjallisen vastalauseen jättäminen 6.11.2013 eli yli neljä kuukautta kokouksen päättämisen jälkeen on tapahtunut liian myöhään, kuten edellä kohtaa 7 koskien on tältä osin lausuttu.

Kantajalle ei ole voinut aiheutua päätöksestä vahinkoa, päätös on syntynyt oikeassa järjestyksessä lain ja puolueen sääntöjen mukaisesti eikä jäsenten yhdenvertaista kohtelua ole vaarannettu.

Esteellisyyttä ei ole voinut syntyä, koska päätöksen sisältönä on ollut asian saattaminen puoluehallituksen valmisteltavaksi. Tällaisesta päätöksestä ei voi aiheutua kenellekään hyötyä tai haittaa. Kysymys ei ole ollut yhdistyslain 26 §:ssä tarkoitettua asiasta tai muusta sellaisesta asiasta, joka olisi ollut Soinin henkilökohtaisessa intressissä.

Säätiöjärjestelyssä ei ole kysymys yhdistyslain 23 §:ssä tarkoitettua toiminnan kannalta huomattavan omaisuuden luovuttamisesta. Vastaajapuolue ei ole luovuttanut varojaan vastikkeetta eikä sen varallisuus ole vähentynyt säätiöjärjestelyn vuoksi. Vastaajapuolue on lainannut varojaan säätiölle, joka on hankkinut näillä varoilla omistukseensa liikehuoneiston, joka on vuokrattu vastaajapuolueelle. Liikehuoneisto on säätiölle annetun lainan vakuutena ja lainasta maksetaan markkinaehtoista korkoa. Järjestely on viranomaisten tarkastama ja hyväksymä.

Puoluehallituksella on yleistä toimivaltaa hoitaa puolueen asioita. Säätiöjärjestely kuuluu puoluehallituksen yleiseen toimivaltaan puolueen sääntöjen 10 §:n ja myös puoluekokousta koskevan 8 §:n sekä yhdistyslain 22 §:n nojalla. Puoluehallitus on yhdistyslain mukainen puolueen hallitus ja se päättää puolueen omaisuuden ostamisesta, myymisestä, vaihtamisesta ja kiinnittämisestä sekä muista lain tai puolueen sääntöjen mukaan puoluehallituksen päätettävistä asioista.

Kantajan esittämä vaatimuskohta 3

Vaatimus tulee hylätä lakiin perustumattomana. Tuomioistuin ei ole toimivaltainen antamaan kantajan vaatimaa määräystä, koska tällaista määräystä ei voida panna ulosottoteitse täytäntöön. Kantajan esittämä vaatimus ei ole tällainen ulosottokaaren soveltamisalaan kuuluva täytäntöönpanokelpoinen määräys. Kysymyksessä ei ole yleistäyttöinen velvoite, jonka joku muu voisi tehdä vastaajan puolesta, eikä erityistäyttöinen velvoite, kuten ainutlaatuisen taide-esineen tekeminen, jonka vain tietty taiteilija voi saada aikaan.

Yhdenvertaisuuslakiin liittyvät vaatimukset ja väitteet

Kantajan mainitut vaatimukset ja väitteet tulee jättää tutkimatta kiellettyinä kanteen muuttamisena.

Yhdenvertaisuuslaki ei sovellu poliittiseen yhdistystoimintaan.

TODISTELU

Kirjalliset todisteet

Kantaja

- K1. Päätöspöytäkirja + vastalauseet
- K2. Perussuomalaisten tukisäätiön säännöt ja rekisteriote
- K3. Perussuomalaisten tukisäätiön toimintakertomus ja tasekirja 1.1.2011-30.6.2012
- K4. Perussuomalaisen Tukisäätiön tasekirja 2013
- K5. Valokuvat puoluekokouksesta
- K6. Verkkouutisten uutinen 28.6.2014
- K7. Perussuomalaiset rp:n tasekirja 2013
- K8. Perussuomalaisten Tukisäätiön tasekirja 2008
- K9. Kantajan johdonmukaista toimintaa koottuna
- K11. Terttu Savolalta saatu materiaali tukisäätiö/puolue-suhteesta
- K12. Puoluekokousaloite säätiöjärjestelyn muuttamiseksi
- K13. Perussuomalaiset rp 2012 tuloslaskelma (sivu 3)
- K14. Puoluekokouksen 2013 käsittelylista
- K15. Puoluekokouksen toimintasäännöt
- K16. Puheenvuoro ja esitys käsittelylistan kohtaan 7
- K17. Perussuomalaiset rp:n säännöt ja puoluekokouskutsu
- K18. Videotallenne puoluekokouksesta
- K19. Puoluehallituksen pöytäkirjan 15.10.2011 ote
- K20. Perussuomalaisten tukisäätiön hallituksen pöytäkirja 14.10.2011
- K21. Ylen näkökulma 6.11.2012 kello 21.01
- K22. Uuden Suomen uutinen 7.11.2012
- K23. Ylen uutinen 6.11.2012 kello 20.00

Vastaaja

- V1. Puoluekokouksen pöytäkirja 2013 + vastalause
- V2. Puoluekokouksen toimintasäännöt
- V3. Perussuomalainen 8-2013 (erityisesti s. 11)
- V4. Perussuomalainen 8-2011 (erityisesti s. 12–13)
- V5. Perussuomalaiset rp:n säännöt (Erityisesti 8§ ja 10§)
- V6. Videotallenne puoluekokouksesta
- V7. Perussuomalainen lehdessä julkaistut puoluekokouksen

toimintasäännöt vuosilta 2009 ja 2007
 V8. Puoluehallituksen pöytäkirjan 15.10.2011 ote
 V9. Perussuomalaisten tukisäätiön hallituksen pöytäkirja 14.10.2011
 V10 Litterointi ohjelmasta (sisältyy todisteeseen K9)
 V11. Puoluekokouksen puheenvuorolappu

Henkilötodistelu

Kantaja

1. Seppo Hauta-aho todistelutarkoituksessa
2. Rolf Sormo
3. Juhani Vuorela
4. Petri Kivikangas
5. Petri Haapanen
6. Aimo Remes
7. Marjatta Kuusisto-Hautoniemi

Vastaaja

1. Pirkko Mattila
2. Ossi Sandvik
3. Matti Putkonen
4. Kai järvikare

KÄRÄJÄOIKEUDEN RATKAISU

Perustelut

Kanteen kohteena olevien päätösten sisältö sekä kantajan esitys kohdassa 20

Päätöspöytäkirjasta (K1) ilmenee, että kohdassa 7 "Päätetään kokouksen käsittelylistasta, puoluekokouksen toimintasäännöistä sekä muista tarpeellisista kokouksen menoon liittyvistä asioista". Pöytäkirjaan on merkitty päätöskohdan 7.1 "Käsittelylista" osalta seuraavaa: "Todettiin, että puoluekokousväelle on jaettu puolueen sääntöjen edellyttämät asiat sisältävä käsittelylista. Käsittelylista hyväksyttiin kokouksen työjärjestykseksi. Käsittelylista on pöytäkirjan liitteenä."

Mainitun pöytäkirjan päätöskohdassa 20 "Muut päätöstä vaativat asiat" on kirjattu seuraavaa. Seppo Hauta-aho esitti aloitteen, että nykyinen säätiöjärjestelymalli puretaan ja että puolueen jäsenet voivat vaikuttaa säätiön toimintaan. Puoluevaltuuston tulisi valita säätiön hallituksen jäsenet. Aimo Remes kannatti Seppo Hauta-ahon esitystä. Topi Kallinen esitti aloitteen, että taloustieteen osaajia tarvitaan lisää, ja siksi Perussuomalaisten tulisi harkita stipendejä ja tutkimusmäärärahoja opiskelijoille. Päätettiin, että aloitteet viedään puoluehallitukseen mahdollisia toimenpiteitä varten. Aloitteiden tekijöitä pyydettiin jättämään aloitteensa kirjallisena. Muita päätöstä vaativia asioita ei ollut."

Puoluekokousaloitteesta 23.6.2013 (K12) ilmenee muun ohella kantajan esittämänä seuraavaa: Puoluekokousaloite säätiöjärjestelyn muuttamisesta. Me allekirjoittaneet Perussuomalaiset rp:n jäsenet esitämme, että nykyinen säätiöjärjestelymalli puretaan ja tilalle otetaan aloitteessa esille tuotu puoluedemokratian mukainen säätiömalli, jossa puolueen jäsenet voivat vaikuttaa säätiön hallituksen kokoonpanoon ja toimintaan. Esityksen mukaan puoluekokous päättää, että puoluehallitus

velvoitetaan ryhtymään pikaisesti käytännön toimenpiteisiin puoluedemokratian mukaisen säätiöjärjestelyn, jossa puoluevaltuusto valitsee joka vuosi Perussuomalaisten tukisäätiöön kuusi hallituksen jäsentä, joista vain yksi voi olla samanaikaisesti puoluehallituksen jäsen. Hallituksen jäsenen vastuu tukisäätiön hallituksessa voi yhtäjaksoisesti olla enintään kolme kautta, jonka jälkeen on vähintään kahden kauden mittainen tauko. Erovuorossa vuosittain on kaksi tukisäätiön hallituksen jäsentä. Kun puoluehallitus on saanut valmiiksi esitetyt säätiömuutosta koskevat päätökset, tulee asiasta ilmoittaa välittömästi kirjallisesti kaikille puoluevaltuuston jäsenille.

Yhdistyksen päätöksen moittimista koskevat säännökset

Yhdistyslain 32 §:n 1 momentin mukaan yhdistyksen jäsen voi nostaa kanteen yhdistystä vastaan yhdistyksen päätöksen julistamiseksi pätemättömäksi, jos yhdistyksen päätös ei ole syntynyt asianmukaisessa järjestyksessä tai jos se muutoin on lain tai yhdistyksen sääntöjen vastainen. Oikeutta moitekanteen nostamiseen ei ole sillä, joka on kokouksessa myötävaikuttanut päätöksen tekemiseen. Pykälän 2 momentin mukaan kanne on pantava vireille kolmen kuukauden kuluessa päätöksen tekemisestä. Jollei kannetta nosteta määräajassa, päätöstä on pidettävä pätevänä.

Yhdistyslain 33 §:n 1 momentin mukaan päätös on moitekanteesta riippumatta mitätön, jos se loukkaa sivullisen oikeutta. Pykälän 2 momentin mukaan mitätön on myös päätös, joka vähentää yhdistyksen jäsenellä sääntöjen mukaan olevaa erityistä etua yhdistyksessä taikka sisällöltään tai päätöksentekotavaltaan olennaisesti loukkaa jäsenen yhdenvertaisuutta, jollei 27 §:n 3 momentista muuta johdu. Yhdistyksen jäsen voi nostaa kanteen yhdistystä vastaan sen vahvistamiseksi, että yhdistyksen päätös on mitätön.

Pykälää koskevissa esitöissä (HE 64/1988 vp, yksityiskohtaiset perustelut) on todettu muun ohella seuraavaa.

Ensiksi mainitut menettelyvirheet voivat olla seurausta siitä, että päätöstä tehtäessä ei ole noudatettu lakiin, yhdistyksen sääntöihin tai muihin yhdistyksessä hyväksytyihin menettelymääräyksiin kuten äänestys- ja vaalijärjestykseen taikka vakiintuneeseen käytäntöön perustuvia menettelysääntöjä. Kysymys voi olla esimerkiksi siitä, että äänioikeutta on käytetty valtuutetun kautta, vaikka se yhdistyksessä olisikaan mahdollista taikka että äänestukseen on osallistunut jäsen, jolla sääntöjen mukaan ei jäsenmaksun laiminlyönnin vuoksi olisi äänioikeutta. Vaikka menettelyvirheet ovat pääsääntöisesti moitteenvaarisesti pätemättömiä, ne saattavat johtaa myös päätöksen mitättömyyteen silloin, kun päätöstä tehtäessä on toimittu esimerkiksi tässä laissa olevan pakottavan säännöksen vastaisesti tai jos päätöksenteossa on 33 §:ssä tarkoitettulla tavoin loukattu jäsenen yhdenvertaisuutta muihin jäseniin nähden. Päätöstä rasittava menettelyvirhe voidaan yleensä korjata siten, että asiassa tehdään uusi päätös asianmukaisessa järjestyksessä.

Sisällöllisesti virheellisiä olisivat lain tai yhdistyksen sääntöjen vastaiset päätökset. Lain vastaisuudella tarkoitetaan yleisesti sitä, että päätös on ristiriidassa voimassa olevien oikeussääntöjen kanssa. Lain tai säännösten vastaisten päätösten pätemättömyyden toteaminen vaatisi pääsääntöisesti päätöksen moittimista. Yhdistyksen päätöstä ei voida moittia sillä perusteella, että se ei ole yhdistyksen kannalta järkevä tai että se on yhdistyksen edun vastainen. Päätös voi olla lain vastaisena mitätön, jos on päätetty esimerkiksi ryhtymisestä rikollisena pidettävään toimintaan tai jos päätös muuten on selvästi vastoin lainsäädännössä olevia pakottavia normeja.

Moiteoikeuden käyttämisen edellytyksenä on, että moittija ei ole myötävaikuttanut päätöksen syntymiseen. Myötävaikuttamista on ensinnäkin se, että asianomainen asiasta kokouksessa äänestettäessä kannattaa ehdotusta. Toiseksi kokoukseen osaaottavien myötävaikuttamisesta on yleensä kysymys myös siinä tapauksessa, että asiassa on tehty vain yksi kannatettu ehdotus, eikä kannattamattomiakaan vastaehdotuksia ole esitetty. Päätöksen katsotaan tällöin syntyneen yksimielisesti. Halutessaan säilyttää moiteoikeuden kokoukseen osallistuvan on joko vastustettava päätöstä tai ilmoitettava pidättäytyvänsä äänioikeuden käyttämisestä asiassa.

Erityinen etu voi koskea esimerkiksi jäsenten käytettävissä olevaa äänimäärää tai oikeutta saada edustajia yhdistyksen hallintoelimiin taikka se voi merkitä helpotusta jäsenmaksun maksamisessa tai muiden jäsenvelvoitteiden täyttämässä. Siinä, että joillekin jäsenille on annettu tällainen etu, on kysymys eräänlaisesta sopimussuhteen luonteisesta tilanteesta jäsenten välillä, jota tilannetta ei voida yksipuolisesti muuttaa.

Yhdenvertaisuus merkitsee pääpiirteissään sitä, että jäsenillä tulee olla yhtäläiset oikeudet osallistua yhdistyksen päätöksentekoon, toisin sanoen oikeus tulla kutsutuksi kokouksiin, olla kokouksissa läsnä ja käyttää siellä puhevaltaa ja tehdä esityksiä ja osallistua äänestyksiin. Yhdenvertaisuus merkitsee edelleen muiden jäsenten kanssa yhtäläistä oikeutta osallistua muutoin yhdistyksen toimintaan ja käyttää hyväkseen jäsenille yhdistyksessä kuuluvia oikeuksia, jotka voivat perustua lakiin, sääntöihin tai yhdistyksessä tehtyihin päätöksiin. Yhdenvertaisuusperiaate koskee myös jäsenillä yhdistystä kohtaan olevia velvoitteita, jäsenelle ei saa asettaa muita ankarampia velvoitteita ilman hänen suostumustaan.

Oikeudenkäyntiväite koskien kiellettyä kanteen muuttamista

Vastaaja on katsonut kantajan esittämät yhdenvertaisuuslakiin liittyvät kanneperusteet kielletyksi kanteen muuttamiseksi ja vaatinut, että ne jätetään tutkimatta.

Oikeudenkäymiskaaren 14 luvun 2 §:n 1 momentin mukaan kannetta

riita-asiassa ei saa oikeudenkäynnin aikana muuttaa. Kantajalla on kuitenkin oikeus tehdä pykälässä mainittuja uusia vaatimuksia. Pykälän 3 momentin mukaan kanteen muuttamiseksi ei ole katsottava sitä, että kanteen tueksi esitetään uusia seikkoja, ellei asia sen johdosta muutu toiseksi.

Kantajan haastehakemus on saapunut käräjäoikeuteen 27.9.2013. Kantaja on vedonnut yhdenvertaisuuslakiin asiassa 3.12.2013 antamassaan kirjallisessa lausumassa. Kantaja on lausumassaan katsonut joutuneensa yhdenvertaisuuslain 6 §:ssä tarkoitetun syrjinnän kohteeksi lausumastaan ilmenevin tavoin. Kantaja ei ole esittänyt vaatimusta yhdenvertaisuuslaissa tarkoitetun hyvityksen maksamisesta. Yhdenvertaisuuslakiin vetoaminen tulee siten katsoa oikeudenkäymiskaaren 14 luvun 2 §:n 3 momentissa tarkoitetuksi kanteen tueksi esitetyksi uudeksi seikaksi.

Korkein oikeus on lausunut ennakkopäätöksensä KKO 2013:34 perustelukohdassa 7 kanteenmuutoskiellon arvioinnin lähtökohdista seuraavaa. Kanteenmuutoskiellolla pyritään oikeudenkäynnin keskittämiseen ja selkeyteen. Tuomioistuimien on sidottu kanteeseen sikäli, ettei se saa ottaa ratkaisussaan tutkittavakseen muita kuin kanteessa esitettyjä vaatimuksia ja niitä oikeustositseikkoja, joihin kanteen tueksi on vedottu. Vastaajan puolustautumismahdollisuudet puolestaan edellyttävät, että kanteeseen pysyy laissa sallittuja poikkeuksia lukuun ottamatta samana koko oikeudenkäynnin ajan. Muutoksen sallittavuutta on siten arvioitava näistä lähtökohdista. Ennakkopäätöksessä KKO 1988:37 kanteen kiellettyinä muuttamisena ei pidetty sitä, että kantaja, vaatiessaan liiton päätöksen kumoamista, oli vedonnut ensin moitteenalaisen päätöksen lain ja liiton sääntöjen vastaisuuteen sekä sen jälkeen kannetta kehittäessään siihen, että päätös loukkasi kantajan yhdenvertaisuutta muihin liiton jäseniin nähden. Ennakkopäätöksessä KKO 1990:83 A vaati B:ltä kiinteistökaupan ehdon nojalla osuuttaan veronpalautuksesta, joka oli maksettu A:n ja B:n kuolinpesän osakkaina harjoittaman maatalouden tulosta suoritetun ennakkoveron johdosta. Kiellettyinä kanteen muuttamisena ei pidetty, että A oikeudenkäynnin aikana vaati osuuttaan myös lain nojalla kuolinpesän osakkaana. Kanteen muuttaminen on katsottu sallituksi myös Korkeimman oikeuden ratkaisuisissa KKO 2010:9 ja KKO 1992:133.

Oikeuskirjallisuudessa (Juha Lappalainen: Kanne ja vastine siviiliprosessissa teoksessa Dan Frände ym.: Prosessioikeus, 2012, s. 525-526) on katsottu asian muuttumisessa toiseksi olevan kysymys asian yksilöllisyydestä eli identiteetistä. Kriteerinä pidetään sitä, johtaako uusi kanneperuste samaan oikeusseuraamukseen kuin alkuperäinen kanneperuste. Jos näin tapahtuu, kanne pysyy samana. Valmistelu antaa vastaajalle tilaisuuden valmistautua vastaamaan myös uuteen kanneperusteeseen. Samalla saadaan kantajan oikeussuojapyrkimykset asiassa kerralla kokonaisuudessaan tutkituiksi. Uudesta perusteesta syntyvä uhka pääkäsittelyn keskittämiseksi taas saatetaan pitkälti torjua preklusion avulla, joka nytkin rajoittaa sinänsä luvallisen kanteenmuutoksen tekemistä. Seuraamus on identiteettiarvioinnissa sama, jos vastaaja voidaan tuomita vaadittuun seuraukseen vain yhden kerran jollakin esitetyistä perusteista eli kanteen hyväksyminen yhdellä

perusteella tekee muut perusteet tarpeettomiksi.

Käräjäoikeus arvioi asiaa seuraavasti.

Kantajan esittämän vaatimuskohdan 1 perusteena on yhdistyslain 32 §, jossa yhdistyksen päätöksen pätemättömäksi julistamisen edellytyksiä arvioidaan muun ohella sillä perusteella, onko päätös lain vastainen. Tähän nähden käräjäoikeus katsoo kantajan yllä mainitun uuden kanneperusteen yhdeksi lisäperusteeksi kantajan vaatimuskohdalle 1. Asia ei siten muutu tältä osin toiseksi vaan uudella kanneperusteella on pyritty samaan oikeusseuraamukseen (vaatimuskohdan 1 hyväksymiseen) kuin alkuperäisillä kanneperusteilla.

Käräjäoikeus katsoo, että myöskään oikeudenkäynnin keskittämistarpeet ja selkeys sekä vastaajan puolustautumismahdollisuudet eivät tässä tapauksessa vaarannu, vaikka uusi kanneperuste tutkittaisiin, ottaen huomioon, että se on esitetty verrattain varhaisessa vaiheessa oikeudenkäyntiä.

Yllä mainituilla perusteilla käräjäoikeus katsoo, että kysymyksessä ei ole kielletty kanteen muuttaminen. Vastaajan esittämä vaatimus, jonka mukaan kantajan yhdenvertaisuuslakiin liittyvät kanneperusteet tulee jättää tällä perusteella tutkimatta, on siten hylättävä. Käräjäoikeus ottaa mainitut kanneperusteet huomioon asiassa yllä mainitun mukaisesti osana yhdistyslain 32 §:ää koskevaa arviointia.

Kanteen tutkiminen muilta osin

Kanne on nostettu yhdistyslain 32 §:n 2 momentissa säädettyssä kolmen kuukauden määräajassa, joten tältä osin kanteen tutkimiselle ei ole estettä.

Vaatimuskohdat 1 ja 2 päätöskohdan 7 osalta

Kantaja on vedonnut päätöskohdan 7 osalta virheelliseen menettelyyn kanteesta ilmenevillä tavoin. Vastaaja on vedonnut tältä osin muun ohella siihen, että kantajalla ei ole oikeudellista intressiä käsittelykohdan 7 julistamiseksi pätemättömäksi.

Korkein oikeus on todennut ennakkopäätöksensä KKO 2014:39 kohdassa 11 oikeudellisen intressin merkityksestä seuraavaa. Oikeussuojan tarve on oikeuskäytännössä vakiintunut ehdoton prosessinedellytys, joka ei kuitenkaan perustu kirjoitettuun lakiin. Kun jo perustuslain 21 §:n mukaan jokaisella on oikeus saada asiansa käsitellyksi tuomioistuimessa, tämän kaltaista kanteen nostamisen rajoitusta on tulkittava suppeasti.

Kanteen kohteena oleva puoluekokous on pidetty kesällä 2013. Kantaja ei ole osannut oikeuden puheenjohtajan häneltä tätä pääkäsittelyssä tiedustellessa kertoa, mikä konkreettinen seuraamus puoluekokouksen käsittelylistan hyväksymistä koskeneen päätöskohdan 7 kumoamisesta tai mitättömäksi julistamisesta voisi käytännössä olla.

Käräjäoikeus ymmärtää kantajan esittämät vaatimukset kokonaisuutena seuraavalla tavoin. Kantajan on katsottava kanteessaan esittämillään vaatimuksilla pyrkivän siihen, että hän saisi päätöskohdassa 20 tarkoitetun säätiöasiaa koskevan esityksensä ylimääräisen puoluekokouksen päätettäväksi vaatimuskohdassa 3 tarkoitetulla tavoin. Puoluekokouksen päätöskohtiin 7 ja 20 kohdistetut vaatimuskohdat 1 ja 2 on siten ymmärrettävä kokonaisuutena ensisijaisesti perusteluksi vaatimuskohdan 3 hyväksymiselle. Toisin sanoen kantaja pyrkii päätöskohtia 7 ja 20 moittimalla saamaan vahvistetuksi, että hänen esitystään ei ole käsitelty kanteessa tarkoitetussa puoluekokouksessa asianmukaisesti. Tällä perusteella kantaja katsoo olevan perusteltua antaa vaatimuskohdassa 3 tarkoitettu määräys.

Kantaja on asian valmisteluvaiheessa ilmoittanut, että hänen tarkoituksenaan on ollut esittää käsittelylistan kohdassa 7 käsittelylistalle otettavaksi päätökset 1) säätiöjärjestelyn muuttamista, 2) Perussuomalaisen eurolinjan selkiyttämistä sekä 3) Perussuomalaiset Nuoret ry:n rahanjakoaloitetta koskevista asioista kohdassa 11. Kantajan esityksen tarkoituksena oli nimenomaisesti puoluekokouksen päätöksen tekeminen asioista.

Asiassa on riidatonta, että kantajalla olisi ollut mahdollisuus saada asiat käsiteltäväksi myös vahvistetun käsittelylistan mukaisesti. Kantaja on esittänyt säätiöasiansa käsittelylistan kohdassa 20. Kantaja on häntä todistelutarkoituksessa kuultaessa kertonut kahden muun asian olleen muiden henkilöiden aloitteita.

Kantaja on vedonnut sinänsä uskottavasti siihen, että hänellä olisi ollut käytännössä paremmat mahdollisuudet saattaa säätiöasiansa laajemman puoluekokousväen tietoon, mikäli hän olisi saanut puheenvuoron käsittelylistan kohdassa 7. Riippumatta puheenvuoron saamisesta käsittelylistan kohdassa 7 kantajalla ei kuitenkaan ole ollut jäljempänä päätöskohdasta 20 todetun perusteella tosiasiallista mahdollisuutta saada esitystensä osalta muun sisältöistä päätöstä kuin mitä päätöskohdassa 20 on tehty. Käräjäoikeus katsoo, että pelkkä laajemman huomioarvon saaminen asioille käsittelylistan kohdassa 7 ei ole riittävä oikeudellinen intressi yhdistyslain 32 ja 33 §:ää sovellettaessa. Tätä puoluekokouksen kuluessa kantajalla ollutta potentiaalista etua ei myöskään ole mahdollista palauttaa kantajalle jälkikäteen puoluekokouksen käsittelylistan hyväksymistä koskevan päätöksen 7 pätemättömäksi tai mitättömäksi julistamisella.

Käräjäoikeuden - kuten edellä todetulla tavoin kantajankaan - käsityksen mukaan kantajan vaatimuskohdian 1 ja/tai 2 hyväksyminen päätöskohdan 7 osalta ei voi johtaa konkreettiseen seuraamukseen puoluekokouksen tultua jo kokonaisuudessaan pidetyksi. Kantajalla ei joka tapauksessa ole ollut oikeutta saattaa asioiden suoraan puoluekokouksen päätettäväksi. Jäljempänä kantajan vaatimuskohdan 3 osalta esitetyn mukaisesti päätöskohdan 7 pätemättömäksi tai mitättömäksi julistamisella ei voisi olla merkitystä myöskään vaatimuskohdan 3 hyväksymisen edellytysten arvioinnissa. Kantajalla ei siten ole oikeudellista intressiä päätöskohdan 7 osalta myöskään

puhtaasti vahvistusluonteisen ratkaisun osalta.

Yllä esitetyn perusteella käräjäoikeus katsoo, että kantajan vaatimuskohdat 1 ja 2 tulee päätöskohtaa 7 koskevilta osin jättää tutkimatta, koska kantajalla ei ole oikeudellista intressiä päätöskohtaan pätemättömäksi tai mitättömäksi julistamiselle yhdistyslain 32 ja 33 §:ssä tarkoitettuun tavoin.

Tähän nähden asiassa ei ole tarpeen arvioida tässä tarkoitettujen vaatimuskohdtien osalta erikseen sitä vastaajan väitettä, että kantaja olisi myötävaikuttanut päätöskohtaan 7.1 syntymiseen yhdistyslain 32 §:n 1 momentissa tarkoitettulla tavoin.

Vaatimuskohdat 1 ja 2 päätöskohtaan 20 osalta

Vastaaja on vedonnut myös tämän päätöskohtaan osalta siihen, että kantaja on myötävaikuttanut päätöksen syntymiseen yhdistyslain 32 §:n 1 momentissa tarkoitettulla tavoin.

Käräjäoikeus on päätenyt jäljempänä esitetyn tavoin siihen, että kantajalla ei ole ollut oikeutta saattaa säätiöasiaansa suoraan puoluekokouksen ratkaistavaksi ja että päätöskohdassa 20 kantajan esityksen osalta tehty päätös ei ole ollut eikä ole voinut olla luonteeltaan asiaratkaisun sisältävä puoluekokouksen päätös. Tähän nähden asiassa ei ole merkitystä myöskään sillä, onko kantaja myötävaikuttanut päätöksen syntymiseen yhdistyslain 32 §:n 1 momentissa tarkoitettulla tavoin. Käräjäoikeus katsoo tarkoituksenmukaiseksi ratkaista kantajan vaatimuskohdat 1 ja 2 päätöskohtaan 20 osalta materiaalisena kysymyksenä yllä mainitun mukaisesti. Tämän vuoksi kantajan vaatimuksia mainitun päätöskohtaan osalta ei ole syytä jättää tutkimatta yllä mainitulla vastaajan vetoamalla perusteella.

Käräjäoikeuden johtopäätökset siltä osin kuin kanne on tutkittu

Vaatimuskohdat 1 ja 2 päätöskohtaan 20 osalta

Päätöskohtaan 20 osalta kantaja on katsonut ensisijaisesti päätöksen syntyneen virheellisessä menettelyssä ja toissijaisesti kokouksen puheenjohtajan olleen päätöstä tehtäessä esteellinen.

Asiassa on ensinnäkin riitaa siitä, voiko puolueen yksittäinen jäsen saattaa asiaansa suoraan puoluekokouksen päätettäväksi.

Korkein oikeus on lausunut muun ohella ennakkopäätöksensä KKO 2013:81 kohdassa 3, että yhdistyslain mukainen yhdistysautonomian periaate tarkoittaa muun muassa sitä, että yhdistys voi lain rajoissa itse päättää säännöistään ja sisäisestä toiminnastaan (näin myös KKO 2008:41, kohta 7 ja KKO 2012:50, kohta 10).

Vastaajapuolueen sääntöjen (K17) 8 §:ssä on todettu muun ohella seuraavaa: Ylintä päätösvaltaa puolueessa käyttää puoluekokous. Puoluekokouksessa tehdään sääntökohdasta ilmenevät henkilövalinnat. Lisäksi puoluekokouksessa kuullaan selostukset puolueen ja sen

44

eduskuntaryhmän toiminnasta puoluekokouksen väliseltä ajalta sekä käsitellään muut puoluevaltuuston, puoluehallituksen ja puolueuuvoston puoluekokoukselle esittämät asiat. Puoluekokous päättää muista sellaisista asioista, jotka lain tai puolueen sääntöjen mukaan kuuluvat puoluekokouksen päätettäväksi. Puoluekokouksessa on läsnäolo-, puhe-, ja äänioikeus jokaisella puolueen jäseneksi hyväksytyllä henkilöjäsenellä ja yhteisöjäsenellä siten, että jokaisella jäsenellä on yksi ääni.

Puolueen sääntöjen 9 §:ssä on säädetty puoluevaltuuston valitsemismenettelystä, toiminnasta ja sen vuosikokouksessa käsiteltävistä asioista.

Puolueen säännöissä on todettu, että siltä osin kuin näissä säännöissä ei ole määräystä, noudatetaan yhdistys- ja puoluelakia.

Kantaja on vedonnut tältä osin ensinnäkin puoluelain 2 §:n 1 momentin 3 kohtaan, jonka mukaan puolueeksi voidaan rekisteröidä yhdistys, jonka säännöt turvaavat kansanvaltaisten periaatteiden noudattamisen yhdistyksen päätöksenteossa ja toiminnassa. Käräjäoikeus katsoo, että mainittu säännös ei sovellu arvioitaessa sitä, millä menettelyllä asiat voidaan tuoda vastaajapuolueen puoluekokouksen päätettäväksi. Puoluelaista ei käräjäoikeuden käsityksen mukaan löydy mitään käsillä olevan kysymyksen ratkaisemiseen vaikuttavia säännöksiä.

Yhdistyslain 16 §:n mukaan päätösvalta yhdistyksessä kuuluu sen jäsenille. Mainitun pykälän 1 kohdan mukaan säännöissä voidaan kuitenkin jäljempänä säädetyllä tavalla määrätä, että päätösvaltaa käyttävät yhdistyksen valtuutetut. Yhdistyslain 17 §:n 1 momentin mukaan jäsenet käyttävät päätösvaltaansa yhdistyksen kokouksessa. Yhdistyslain 18 §:n 1 momentin mukaan jos päätösvaltaa annetaan valtuutetuille, säännöissä on mainittava valtuutettujen lukumäärä tai sen määräytymistapa sekä toimikausi, valitsemistapa ja tehtävät. Mainitun pykälän 3 momentin mukaan valtuutetut käyttävät päätösvaltaansa kokouksessa.

Yhdistyslain 23 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaan yhdistyksen tai, jos säännöissä on niin määrätty, valtuutettujen kokouksessa on päätettävä: kiinteistön luovuttamisesta tai kiinnittämisestä taikka yhdistyksen toiminnan kannalta huomattavan muun omaisuuden luovuttamisesta. Pykälän 2 momentin mukaan säännöissä voidaan määrätä, että hallitus voi päättää yhdistyksen omaisuuden myymisestä, vaihtamisesta ja kiinnittämisestä. Yhdistyslain 24 §:n 3 momentin mukaan päätöstä 23 §:ssä mainitussa ja muussa siihen verrattavassa asiassa ei kokouksessa saa tehdä, ellei asiaa ole mainittu kokouskutsussa.

Vastaajapuolueen Puoluekokouksen toimintasääntöjen (K15) 11 kohdan mukaan puolueen suoran jäsenyyden perusteella ääni-, puhe- ja esitysoikeus on kaikilla puolueen jäseniksi hyväksytyillä säännöistä ilmenevin jäsenyyden alkamisajankohtaan ja vastaaviin seikkoihin liittyvin edellytyksin.

20

Puoluekokouksen käsittelylistan (K14) kohta 20 on ollut nimeltään "Muut päätöstä vaativat asiat". Päätöspöytäkirjasta (K1) ilmenee, että kohdassa 20 kaksi jäsentä esitti aloitteensa ja että päätöksenä oli viedä asiat puoluehallitukseen mahdollisia toimenpiteitä varten. Muita päätöstä vaativia asioita ei pöytäkirjan mukaan ollut. Pöytäkirjan kohdassa 21 "Poliittinen yleiskeskustelu" on merkintä, jonka mukaan yleiskeskustelussa tuotiin esille muun ohella "Jäsenille aloiteoikeus puoluekokouksissa".

Henkilötodistelun osalta kysymyksestä siitä, voiko yksittäinen jäsen saattaa asian suoraan puoluekokouksen päätettäväksi, ovat yhdenmukaisesti kertoneet todistajat Mattila, Sandvik ja Putkonen. Heidän mukaansa vastaus mainittuun kysymykseen on kielteinen. Jäsenen esityksenä puoluekokouksessa esiin tulleet asiat lähetetään jatkovalmisteluun. Kukaan kuuluista todistajista ei ole kertonut jäsenellä olevan itsenäistä oikeutta saattaa asiaa suoraan puoluekokouksen päätettäväksi.

Käräjäoikeus arvioi yllä esitettyjä oikeusohjeita ja todistelua käsillä olevan kysymyksen osalta seuraavasti.

Puolueen sääntöjen 8 §:stä ilmenee yksiselitteisesti, että muita kuin sääntökohdassa nimenomaisesti mainittuja asioita voi saattaa puoluekokouksen päätettäväksi ainoastaan puoluevaltuusto, puoluehallitus ja puolueuuvosto.

Lisäksi puolueen sääntöjen 8 §:n mukaan puoluekokous päättää muista sellaisista asioista, jotka lain tai puolueen sääntöjen mukaan kuuluvat puoluekokouksen päätettäväksi. Yhdistyslain 23 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaan kiinteistön luovuttamista tai kiinnittämistä taikka yhdistyksen toiminnan kannalta huomattavan muun omaisuuden luovuttamista koskeva asia kuuluu yhdistyksen tai, jos säännöissä on niin määrätty, valtuutettujen kokouksen päätettäväksi. Vastaajapuolueen säännöissä ei ole määräystä siitä, että mainitun kaltainen asia kuuluisi valtuutettujen kokouksen päätettäväksi.

Kantaja on katsonut säätiöasiaa koskeneen esityksensä yhdistyslain 23 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetuksi asiaksi vedoten tältä osin puolueen ja säätiön välillä aikaisemmin tapahtuneisiin oikeustoimiin. Kanteessa on kuitenkin kysymys kantajan puoluekokouksessa tekemästä esityksestä (K12), joka on tosiasiallisesti merkinnyt säätiön hallituksen jäsenten valintatavan muuttamista. Käräjäoikeus katsoo, että mainittu asia ei ole luonteeltaan yhdistyslain 23 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettu asia. Kantaja on itsekin häntä todistelutarkoituksessa kuultaessa kertonut, että kysymys ei ollut muusta kuin että säätiö tulisi hallinnollisesti puolueen piiriin eikä siten varsinaisesti sellaisesta taloudellisesta ratkaisusta, joka edellyttäisi kokouskutsua. Kantajan vetoamalla säätiön aikaisempiin vaiheisiin liittyvillä tosiseikoilla ei ole merkitystä arvioitaessa hänen esittämänsä säätiöasian luonnetta kantajan vetoamassa tarkoituksessa. Kanteessa tarkoitettu säätiöasia ei siten ole yhdistyslain 23 §:n nojalla yhdistyksen kokouksessa lain nojalla päätettävä asia, eikä se siten ole tällä perusteella kuulunut lain nojalla puoluekokouksen ratkaistavaksi.

Toisaalta voidaan myös todeta, että yhdistyslain 24 §:n 3 momentin mukaan päätöstä 23 §:ssä mainitussa ja muussa siihen verrattavassa asiassa ei kokouksessa saa tehdä, ellei asiaa ole mainittu kokoukutsussa. Asiassa on riidatonta, ettei kantajan säätiöasiaa ollut mainittu kokoukutsussa.

Käräjäoikeus katsoo, että puolueen sääntöjen 8 §:ssä mainittu luettelo puoluekokouksessa käsiteltävistä ja päätettävistä asioista on tyhjentävä. Yllä mainituin perustein puoluekokous ei ole ollut puolueen sääntöjen perusteella oikeutettu käsittelemään ja päättämään kantajan kokouksessa esittämää säätiöasiaa eikä muitakaan kantajan päätöskohdassa 7 esittämäksi tarkoittamia asioita. Mainittua johtopäätöstä tukee myös päätöspöytäkirjan (K1) kohdasta 21 ilmenevä puoluekokouksessa käyty keskustelu siitä, että jäsenille tulisi myöntää aloiteoikeus puoluekokouksissa. Johtopäätöstä puoltaa myös se käytännön realiteetti, että kantajan esityksen kaltaista sisällöltään ja vaikutuksiltaan monitahoiseksi katsottavaa asiaa ei ole tosiasiallisesti tarkoituksenmukaista päättää ilman laajempaa valmistelua (siinäkin tapauksessa, että kantajalla olisi ollut mahdollisuus nostaa asia käsittelylistalle jo päätöskohdassa 7 ja tämän jälkeen esitellä asiaa puoluekokousväen keskuudessa). Kantaja on häntä todistelutarkoituksessa kuultaessa kertonut, että päätöskohdassa 20 asian esittelypuheenvuoron ajaksi oli rajoitettu kolme minuuttia.

Yksistään se seikka, että päätös kohta 20 on ollut nimeltään muut päätöstä vaativat asiat, ei vaikuta yllä ilmenevään käräjäoikeuden johtopäätökseen. Samoin puoluekokouksen toimintasääntöjen kohdasta 11 ilmenevän puolueen jäsenen ääni-, puhe- ja esitysoikeuden on yllä esitetyn perusteella ymmärrettävä merkitsevän kokouksessa käsiteltäviin asioihin - jäsenen esitysoikeuden osalta erityisesti kokouksessa käsiteltäviin henkilövalintoihin - liittyviä oikeuksia. Tällainen tulkinta on sopusoinnussa puolueen sääntöjen 8 §:n kanssa. Käräjäoikeuden käsityksen mukaan puoluekokouksen toimintasäännöillä ei voida muuttaa puolueen sääntöjen nimenomaista sääntökohtaa, kuten tässä tapauksessa puolueen sääntöjen 8 §:n määräystä siitä, millaisia asioita puoluekokouksessa päätetään. Käräjäoikeus ei pidä yllä esitetyn perusteella lain ja puolueen sääntöjen mukaisena myöskään sitä kantajan esittämää näkemystä, että jäsenten käyttäessä ylintä päätösvaltaa puolueessa yhdistyslain 16 ja 17 §:n nojalla, puoluekokous voisi kuitenkin halutessaan päättää ottaa käsittelylistalle ja päätettäväksi muunkin kuin puolueen säännöissä tarkoitetun asian. Se, että kantajan esittämän mukaan näin olisi tehty päätöskohdassa 11, ei muuta tätä arviointia. Kantajan esittämä tulkinta johtaisi käytännössä puolueen sääntöjen 8 §:n sivuuttamiseen.

Koska puolueen jäsenellä ei ole suoraa esitysoikeutta puoluekokouksessa, myöskään kantajan väite siitä, että jäsenen suora esitysoikeus olisi yhdistyslain 33 §:ssä tarkoitettu erityinen etu, jota kantajalta on vähennetty, ei voi menestyä.

Yllä mainituilla perusteilla käräjäoikeus katsoo seuraavaa. Kantajalla ei ole ollut yhdistyksen sääntöjen ja muiden yllä mainittujen oikeusohjeiden perusteella oikeutta saattaa säätiöasiaansa suoraan puoluekokouksen

ratkaistavaksi kanteessa esitetyllä tavoin. Kantajan esitystä koskeva päätöskohta 20 ei ole siten ollut eikä se ole voinut olla puoluekokouksen tekemä asiallinen ratkaisu kantajan esittämässä säätiöasiassa. Tähän nähden päätös ei ole myöskään voinut syntyä virheellisessä järjestyksessä kantajan väittämin tavoin.

Kantajan esityksen osalta päätöskohdassa 20 tehty ratkaisu tulee katsoa luonteeltaan käsittelyratkaisuksi, jossa asia on ohjattu toimivaltaisen elimen eli puoluehallituksen käsiteltäväksi. Koska kantajan esittämä säätiöasia ei ole edellä esitetyn tavoin ollut puoluekokouksen päätettävä asia yhdistyslain 23 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaisesti, päätöskohta 20 ei ole ollut virheellinen myöskään sen osalta, että asia ei kuuluisi puoluehallituksen toimivaltaan.

Mitä tulee puoluekokouksen puheenjohtaja Soinin väitettyyn esteellisyyteen säätiöasian osalta, käräjäoikeus katsoo seuraavaa. Yhdistyslain 37 §:n mukaan hallituksen jäsen tai yhdistyksen toimihenkilö ei saa osallistua hänen ja yhdistyksen välistä sopimusta koskevan eikä muunkaan sellaisen asian käsittelyyn eikä ratkaisemiseen, jossa hänen yksityinen etunsa saattaa olla ristiriidassa yhdistyksen edun kanssa. Päätöskohdassa 20 tehty päätös ei ole ollut eikä se ole voinut olla puoluekokouksen tekemä päätös kantajan esittämästä asiasta eikä sen ole yllä esitetyn perusteella katsottava olleen myöskään asian käsittelyä yhdistyslain 37 §:ssä tarkoitettulla tavoin. Soinin ei ole siten näytetty olleen esteellinen toimiessaan puoluekokouksen puheenjohtajana kantajan esitystä käsitteilylistan kohdassa 20 käsiteltäessä ja ratkaistaessa.

Yllä mainituilla perusteilla puoluekokouksen päätöskohdan 20 ei ole osoitettu olevan pätemätön tai mitätön yhdistyslain 32 ja 33 §:ssä tarkoitettuihin tavoin. Kantajan esittämät vaatimuskohdat 1 ja 2 on siten hylättävä siltä osin kuin ne koskevat päätöskohtaa 20.

Kantajan vaatimuskohhta 3

Kantaja on tässä vaatimuskohdassa vaatinut, että käräjäoikeus velvoittaa puoluehallituksen järjestämään lain- ja asianmukaisen päätöksenteon ylimääräisessä puoluekokouksessa kanteen kohteena olevassa puoluekokouksessa evätyiksi tulleiden kantajan esittämiksi tarkoittamien asioiden osalta.

Yhdistyslain 32-34 §:ssä on säädetty yleisen tuomioistuimen toimivallassa olevista oikeusturvakeinoista yhdistyksen päätöksiin liittyen. Lisäksi tuomioistuinasioiksi yhdistyslaissa on säädetty yhdistyslain 39 §:ssä tarkoitettuihin vahingonkorvausasiat, 41-46 ja 59 §:ssä tarkoitettuihin yhdistyksen purkautuneeksi julistamiseen ja lakkauttamiseen liittyvät asiat sekä 56 §:ssä tarkoitettuihin rekisterimerkinnän kumoamista koskevat asiat.

Yhdistyslaissa ei ole säännöstä siitä, että tuomioistuin voisi antaa kantajan vaatimuskohdassa 3 tarkoitettua kaltaisen määräyksen.

Yhdistyksen tulevan päätöksenteon järjestämistä koskevat seuraavat

yhdistyslain säännökset, joissa toimivaltaisena viranomaisena on aluehallintovirasto:

Yhdistyslain 20 §:n 2 momentin mukaan yhdistyksen ylimääräinen kokous on pidettävä, kun yhdistyksen kokous niin päättää tai hallitus katsoo siihen olevan aihetta taikka vähintään yksi kymmenesosa yhdistyksen äänioikeutetuista jäsenistä sitä ilmoittamansa asian käsittelyä varten vaatii. Pykälän 3 momentin mukaan vaatimus kokouksen pitämisestä on esitettävä kirjallisesti yhdistyksen hallitukselle. Hallituksen on viipymättä vaatimuksen saatuaan kutsuttava kokous koolle. Jollei kokousta ole kutsuttu koolle tai vaatimusta ole voitu esittää hallitukselle, aluehallintoviraston tulee kokouksen pitämistä vaatineen jäsenen hakemuksesta oikeuttaa hakija kutsumaan kokous koolle yhdistyksen kustannuksella tai velvoittaa hallitus siihen sakon uhalla.

Yhdistyslain 22 §:ssä on säädetty yhdistyksen jäsenen mahdollisuudesta vaatia hallitukselta päätöksenteon järjestämistä. Mainitun säännös kuuluu seuraavasti. Jos säännöissä mainittu asia on yhdistyksessä päätettävä määrätynä aikana ilman kokousta erillisissä äänestystilaisuuksissa, postitse taikka tietoliikenneyhteyden tai muun teknisen apuvälineen avulla eikä näin ole menetelty, on yhdistyksen jäsenellä oikeus kirjallisesti vaatia hallitukselta tällaisen päätöksenteon järjestämistä. Jollei hallitus vaatimuksesta huolimatta ole järjestänyt päätöksentekoa tai jollei vaatimusta ole voitu esittää hallitukselle, aluehallintoviraston tulee päätöksenteon järjestämistä vaatineen jäsenen hakemuksesta oikeuttaa hakija järjestämään äänestystilaisuus, postiäänestys tai äänestys teknisen apuvälineen avulla yhdistyksen kustannuksella taikka velvoittaa hallitus siihen sakon uhalla.

Yllä mainitun perusteella yhdistyslaista ei löydy perustetta antaa kantajan vaatimuskohdassa 3 tarkoitettua määräystä. Asian arvioinnissa tulee lisäksi kiinnittää huomiota seuraaviin seikkoihin.

Käräjäoikeus on edellä päätöskohdan 20 osalta katsonut, että yksittäisellä vastaajapuolueen jäsenellä ei ole oikeutta saattaa esitystään suoraan puoluekokouksen päätettäväksi. Kantajan vaatimuskohdan 3 hyväksyminen merkitsisi asiallisesti sitä, että kantaja kuitenkin saisi puolueen yksittäisenä jäsenenä esityksensä puoluekokouksen päätettäväksi käräjäoikeuden tätä koskevalla määräyksellä. Vaatimuskohdan 3 hyväksyminen estyy siten tälläkin perusteella.

Edellä todetuin tavoin kantajan esittämä säätiöasia ei ole myöskään ollut yhdistyslain 23 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettu kiinteistön luovuttamista tai kiinnittämistä taikka yhdistyksen toiminnan kannalta huomattavan muun omaisuuden luovuttamista koskeva asia, joka tämän vuoksi kuuluisi mainitun säännöksen nojalla yksin puoluekokouksen päätettäväksi. Tämäkään seikka ei siten osaltaan puolla kantajan käsillä olevan vaatimuskohdan hyväksymistä.

Yllä mainituilla perusteilla käräjäoikeus katsoo, että kantajan vaatimuskohdalle 3 ei ole löydettävissä hyväksyttävää oikeusperustetta. Vaatimus on tämän vuoksi hylättävä.

Käräjäoikeus katsoo, että tältä osin ei olisi aihetta päätyä muuhun lopputulokseen siinäkään tapauksessa, että käräjäoikeus olisi tutkinut ja hyväksynyt kantajan esittämät vaatimuskohdat 1 ja 2 päätöskohdan 7 osalta.

Lopputulos

Yllä esitetyn perusteiden käräjäoikeus katsoo, että kanne tulee tuomiolauselmauksesta ilmenevin tavoin jättää osin tutkimatta ja osin hylätä.

Käräjäoikeus on ottanut asiaa ratkaistessaan huomioon kaikki ne seikat, joihin osapuolet ovat asiassa vedonneet, sekä kaiken sen todistelun, jota asiassa on esitetty. Käräjäoikeus katsoo, että asiassa vedotuilla seikoilla ja todistelulla ei ole merkitystä asian ratkaisun kannalta siltä osin kuin nämä eivät ilmene yllä mainituista käräjäoikeuden ratkaisun perusteluista.

Oikeudenkäyntikulut

Oikeudenkäymiskaaren 21 luvun 1 §:n mukaan asianosainen, joka häviää asian, on velvollinen korvaamaan kaikki vastapuolensa tarpeellisista toimenpiteistä johtuvat kohtuulliset oikeudenkäyntikulut, jollei muualla laissa toisin säädetä.

Kantaja häviää asian kaikilta osin ja on lähtökohtaisesti velvollinen korvaamaan vastaajan tarpeellisista toimenpiteistä johtuvat kohtuulliset oikeudenkäyntikulut asiassa.

Kantaja on ilmoittanut, että asia on hänen mielestään oikeudellisesti selvä, eikä ole vedonnut oikeudenkäymiskaaren 21 luvun 8 a §:ään. Säännöksen mukaan jos asia on ollut oikeudellisesti niin epäselvä, että hävinneellä asianosaisella on ollut perusteltu syy oikeudenkäyntiin, tuomioistuimien voi määrätä, että asianosaiset osaksi tai kokonaan vastaavat itse oikeudenkäyntikulusta. Myös käräjäoikeus katsoo, että vaikka asia on sinänsä ollut jossain määrin oikeudellisesti haastava sen osalta, mitä kantajan vaatimuksia voidaan tutkia, asiassa ole ilmennyt sellaista kanteen menestymiseen vaikuttavaa epäselvää oikeuskysymystä, joka edellyttäisi kuluvastuun kohtuullistamista mainitun säännöksen perusteella.

Kantaja on vedonnut asiassa kuluvastuun kohtuullistamiseen oikeudenkäymiskaaren 21 luvun 8 b §:n nojalla. Mainitun säännöksen mukaan jos asianosaisen velvoittaminen korvaamaan vastapuolen oikeudenkäyntikulut huomioon ottaen oikeudenkäyntiin johtaneet seikat, asianosaisten asema ja asian merkitys olisi kokonaisuutena arvioiden ilmeisen kohtuutonta, tuomioistuimien voi viran puolesta alentaa asianosaisen maksettavaksi tuomittavien oikeudenkäyntikulujen määrää. Lain esitöiden mukaan kyse on poikkeussäännöstä, jonka soveltaminen tulisi kysymykseen silloin, jos kokonaisuutena arvioiden kohtuullistamisen edellytykset täytyisivät. Edellytysten täytyminen vaatii kaikkien laissa mainittujen seikkojen punnintaa eikä mikään niistä yksinään voi synnyttää säännöksen tarkoittamaa kohtuuttomuutta (HE 107/1998 vp, s. 20).

Kantaja on vedonnut oikeudenkäyntiin johtaneiden seikkojen osalta siihen, että hän ei ole hyväksynyt puolueen toimintaa säätiöasiassa sen epädemokraattisuuden vuoksi sekä sen vuoksi, että puolueen varoja siirtyy puolueen ulkopuolelle. Kantajan mukaan vastaaja on kantajaa varakkaampi ja sillä mahdollisuus maksaa asianajaja hoitamaan asioitaan. Kantaja itse on toiminut asiassa periaatteellisista syistä.

Käräjäoikeus katsoo, että kantajan esittämistä seikoista ainoastaan osapuolten välinen varallisuusero puhuu sovittelamisen puolesta. Pääasiaa koskevista tuomion perusteluista voidaan havaita, että asia ei ole ollut odotettavissa olevalta lopputulokseltaan erityisen epäselvä eikä kantajalla ole katsottava olleen muutoinkaan perusteltua syytä kanteen nostamiseen. Kantajan yleistä erimielisyyttä puolueen menettelytavoista ei voida pitää sovitteluperusteena. Pelkästään osapuolten ilmeisen varallisuuseron ei voida näissä olosuhteissa katsoa edellyttävän kantajan kuluvastuun sovittelamista.

Vastaajan oikeudenkäyntikuluvaatimus on arvonlisäveroineen yhteensä 60 744,50 euroa käsittäen yhteensä 213,5 tunnin laskutuksen osin 190 euron ja osin 250 euron tuntiveloituksella.

Siltä osin kuin arvioitavana on oikeudenkäymiskaaren 21 luvun 1 §:ssä tarkoitettu laskutukseen sisältyvien toimenpiteiden tarpeellisuus ja laskutuksen määrän kohtuullisuus, kantaja on vedonnut asiassa seuraaviin seikkoihin. Vastaaja on muuttanut vastauksensa sisältöä oikeudenkäynnin kuluessa, mikä on vaikuttanut tarpeettomasti tehtyjen toimenpiteiden määrään. Tähän nähden merkittävä osa toimenpiteistä on syntynyt vastaajan oman toiminnan perusteella. Vastaajalla on lisäksi ollut hallussaan puoluekokouksesta tehty video sekä puoluekokouksen päätöspöytäkirja, joista olisi suoraan ilmennyt tapauksen tosiseikkoja. Päätöspöytäkirja toimitettiin kantajalle vasta 14.5.2014 jolloin oikeudenkäynti oli ollut vireillä jo pitkään. Osa vastaajan tekemistä toimenpiteistä on aiheutunut tästä vastaajan tahallisesta viivyttelystä asiassa. Kantaja on pyytänyt, että mainitut seikat otetaan merkittävällä tavalla huomioon siinä tapauksessa, että kuluvastuu määrätään kantajalle.

Vastaaja on todennut asian olleen vastaajapuolueen kannalta tärkeä, ottaen huomioon että puolueen puoluekokouksen menettelyä on väitetty virheelliseksi. Tämän vuoksi asiaan on tullut perehtyä sen edellyttämällä huolellisuudella. Tämä on ollut työlästä osin sen vuoksi, että kantaja on maallikkona itse ajanut asiaansa. Vastaajan on tullut tämän vuoksi osin itse kehitellä kannetta voidakseen vastata siihen. Kaikki vastaajan oikeudenkäyntikululaskusta ilmenevät toimenpiteet ovat olleet tarpeellisia ja oikeudenkäymiskaaren 21 luvun 1 §:ssä edellytetyn mukaisia.

Käräjäoikeus lausuu vastaajan laskutukseen sisältyneiden toimenpiteiden tarpeellisuuden ja laskutuksen kohtuullisen määrän osalta seuraavaa.

Sekä kantaja että vastaaja ovat asian valmistelun edetessä muuttaneet ja täsmentäneet niitä seikkoja, joihin he ovat vaatimustensa tueksi asiassa vedonneet. Tämä on riita-asioiden valmistelussa varsin tavanomainen menettely, eikä sitä ole nimenomaisesti kielletty laissa. Kanne on myös ollut jossain määrin vaikea hahmottaa vastaajan tältä osin toteamin ja myös tuomion perusteluista ilmenevin tavoin. Tähän nähden käräjäoikeus ei katso vastaajan asiassa esittämiin uusiin ja täsmennettyihin lausumiin liittyviä toimenpiteitä tarpeettomiksi oikeudenkäymiskaaren 21 luvun 1 §:ssä säädettyyn nähden.

Mitä tulee puoluekokouksesta tehtyyn videotallenteeseen, käräjäoikeus toteaa tallenteen olleen keskustelun kohteena kantajan aloitteesta jo asian valmisteluistunnossa 14.5.2014. Kantaja on kuitenkin tehnyt tätä koskevan editiovaatimuksen vasta syksyllä 2014. Vastaaja on luovuttanut editiovaatimusta käsiteltäessä vapaaehtoisesti tallenteen kantajan käyttöön. Käräjäoikeus toteaa, että vastaaja ei ole riita-asiassa velvollinen tuomaan omasta aloitteestaan esiin vastapuolen eduksi koituvia seikkoja taikka todistelua. Tähän nähden käräjäoikeus katsoo, että myöskään kantajan videotallenteen osalta esittämän perusteella ei ole aihetta katsoa vastaajan laskutuksesta ilmeneviä toimenpiteitä tarpeettomiksi.

Siltä osin kuin kantaja on vedonnut puoluekokousta koskevan päätöspöytäkirjan luovuttamiseen hänelle, käräjäoikeus lausuu seuraavaa.

Yhdistyslain 31 §:n 1 momentin mukaan kokouksen puheenjohtajan on huolehdittava siitä, että kokouksessa tehdyistä päätöksistä laaditaan pöytäkirja. Pöytäkirja on kokouksen puheenjohtajan allekirjoitettava sekä vähintään kahden kokouksessa sitä varten valitun henkilön tarkastettava tai yhdistyksen itsensä hyväksyttävä. Pykälän 3 momentin mukaan yhdistyksen jäsenellä on oikeus pyynnöstä saada pöytäkirjat nähtäväkseen.

Puoluekokous on pidetty 29.-30.6.2013 ja kanne on tullut vireille 27.9.2013. Asian valmisteluvaiheessa kantaja on kertonut, että hänelle oli ilmoitettu puoluekokouksen pöytäkirjan olevan tarkastettavana ja allekirjoitettavana maakunnassa siten, että se ei ole ollut käsillä vielä 14.5.2014 asiaa ensimmäistä kertaa istunnossa käsiteltäessä. Vastaaja ei ole kiistänyt tätä kantajan kertomusta. Yhdistyslain 32 §:ssä tarkoitettu moitekanne tulee nostaa kolmen kuukauden kuluessa päätöksen tekemisestä. Kun kantaja on saanut pöytäkirjat nähtäväkseen vasta lähes vuosi puoluekokouksen jälkeen, asian valmisteluvaiheessa osapuolille on katsottava aiheutuneen kanteen kohteena olevien päätösten sisällön epäselvyydestä johtuneita toimenpiteitä. Käräjäoikeus katsoo, että nämä toimenpiteet ovat johtuneet vastaajasta eivätkä ne siten ole olleet oikeudenkäymiskaaren 21 luvun 1 §:ssä tarkoitettulla tavalla vastaajan tarpeellisia toimenpiteitä asiassa. Käräjäoikeus arvioi näiden toimenpiteiden vaikutuksen vastaajan laskun loppusummaan alla ilmenevän mukaisesti.

Käräjäoikeus katsoo, ettei vastaajan laskutuksesta ilmenevä työmäärä on katsottava muilta osin tarpeelliseksi käsillä olevan asian laatuun ja

laajuuteen nähden.

Kantaja ei ole paljoksunut vastaajan laskutuksen tuntiveloituksen määrää. Myöskään kärjäoikeus ei katso osin 190 ja osin 250 euron tuntiveloitusta laadultaan ja laajuudeltaan käsillä olevan kaltaisessa asiassa kohtuuttomaksi.

Yllä mainituilla perusteilla kärjäoikeus katsoo oikeaksi velvoittaa kantajan korvaamaan vastaajan oikeudenkäyntikulut asiassa 45 000 eurolla lisättynä arvonlisäveron määrällä 10 800 eli yhteensä 55 800 eurolla.

Tuomiolauselma

Kärjäoikeus:

- jättää tutkimatta kantajan esittämät vaatimuskohdat 1 ja 2 siltä osin kuin ne on kohdistettu puoluekokouksen päätöskohtaan 7,
- hylkää kantajan esittämät vaatimuskohdat 1 ja 2 siltä osin kuin ne on kohdistettu puoluekokouksen päätöskohtaan 20,
- hylkää kantajan esittämän vaatimuskohdan 3.

Kärjäoikeus velvoittaa kantajan korvaamaan vastaajan oikeudenkäyntikulut asiassa 55 800 eurolla korkolain 4 §:n 1 momentin mukaisine viivästyskorkoineen siitä lukien, kun kuukausi on kulunut kärjäoikeuden ratkaisun antamisesta.

Kärjäoikeus hylkää muut asiassa esitetyt vaatimukset.

Muutoksenhaku

Tähän ratkaisuun saa hakea muutosta Helsingin hovioikeudelta valittamalla oikeudenkäymiskaaren 25 luvussa säädetyssä järjestyksessä tai Korkeimmalta oikeudelta ennakkopäätösvalituksella oikeudenkäymiskaaren 30 a luvussa säädetyssä järjestyksessä muutoksenhakuohjeista ilmenevällä tavalla.

Säilyttääkseen valitusoikeutensa asianosaisen on ilmoitettava tyytymättömyyttään tähän ratkaisuun kärjäoikeudelle tai sen kansliaan viimeistään seitsemäntenä päivänä ratkaisun julistamis- tai antamispäivästä.

kärjäjätuomari

Minna Ihonen

Käräjäoikeuden ratkaisuun tyytymätön voi hakea siihen muutosta hovioikeudelta tai ennakkopäätösvalituksella korkeimmalta oikeudelta.

Muutoksenhakumenettelyyn kuuluvat:

- tyytymättömyyden ilmoittaminen ja
- valittaminen.

Ennakkopäätösvalituksen tekeminen edellyttää lisäksi valitusluvan pyytämistä korkeimmalta oikeudelta. Jos valituslupaa ei myönnetä, käräjäoikeuden ratkaisu jää pysyväksi.

Tyytymättömyyden ilmoittaminen Käräjäoikeuden ratkaisuun on ilmoitettava tyytymättömyyttä **viikon kuluessa ratkaisun julistamisesta tai antamisesta**, toisin sanoen viimeistään seuraavalla viikolla ratkaisun julistamis- tai antamispäivää vastaavana viikonpäivänä. Ilmoitus on tehtävä suullisesti tai kirjallisesti asian ratkaisulle käräjäoikeudelle tai tämän käräjäoikeuden kansliaan sen aukioloaikana.

Kanslian osoite ja aukioloaika ovat:

Helsingin käräjäoikeus
Porkkalankatu 13, PL 650
00181 HELSINKI

telekopio: 029 56 44271

sähköposti: helsinki.ko@oikeus.fi

aukioloaika: 8.00 - 16.15

Ilmoituksen voi tehdä henkilökohtaisesti, asiamiestä käyttäen, lähetin välityksellä, postitse taikka telekopiona tai sähköpostina. Ilmoituksen lähettäminen tapahtuu lähettäjän vastuulla. Jos tyytymättömyyden ilmoitus myöhästyy, puhevalta on menetetty. Kirjeessä on mainittava lähettäjän postiosoite.

Vangittu tai vankeusrangaistusta tai muutorangaistusta suorittava henkilö saa rikosasiassa ilmoittaa tyytymättömyyttä myös vankilan johtajalle. Jos tyytymättömyyden ilmoittamisen määräaika päättyy tällaisen henkilön ollessa oikeudenkäynnin tai vanginkuljetuksen vuoksi rangaistuslaitoksen ulkopuolella, hän saa ilmoittaa tyytymättömyyttä vankilaan saapumisen jälkeisenä päivänä.

Sotilasoikeudenkäyntiasioissa saadaan tyytymättömyys alioikeuden päätökseen ilmoittaa myös sen perusyksikön päällikölle tai sen joukko-osaston komentajalle, jossa tyytymättömyyden ilmoittaja on. Päävartiossa tai muuten sotilasviranomaisen valvonnan alaisena oleva saa tehdä tyytymättömyyden ilmoituksensa päävartion tai vastaavan päällikölle.

Tyytymättömyyden ilmoitus saadaan rajoittaa koskemaan osaa käräjäoikeuden ratkaisusta. Rajoitus on mainittava tyytymättömyyttä ilmoitettaessa.

Tyytymättömyyttä ilmoitettaessa on myös mainittava, millä tavalla asiassa laadittu toimituskirja, joka on tarpeen valitusta varten, toimitetaan ilmoittajalle.

Tyytymättömyyden ilmoitus saadaan peruuttaa tyytymättömyyden ilmoittamiselle säädetyn määräajan kuluessa. Peruutukseen on sovellettava, mitä tyytymättömyyden ilmoittamisesta on säädetty.

Valittaminen **Määräaika valituksen tekemiseen on kolmekymmentä päivää.** Määräajan laskeminen alkaa käräjäoikeuden ratkaisun julistamis- tai antamispäivää seuraavasta päivästä. Valituskirjelmä toimitetaan edellä mainitun käräjäoikeuden kansliaan. Sotilasoikeudenkäyntiasiossa valituskirjelmä saadaan antaa myös sille sotilasviran- omiselle, joka lain nojalla on oikeutettu ottamaan vastaan tyytymättömyyden ilmoituksen.

Ohjeet valitusmenettelyä varten ovat käräjäoikeuden toimituskirjan liitteenä olevassa valitusosoituksessa.

Vastavalitus Valituksen johdosta valittajan vastapuoli voi tyytymättömyyttä ilmoittamatta valittaa osaltaan käräjäoikeuden ratkaisusta. Määräaika vastavalitusta varten on kaksi viikkoa valittajalle asetetun valitusmääräajan päättymisestä.

Määräajan pidentäminen Valittajan on valitusajan kuluessa pyydettävä uutta määräaika käräjäoikeuden kansliasta käräjäoikeudelle osoitetulla hakemuksella, jos muutosta ei ole voitu hakea määräajassa laillisen esteen tai muun hyväksyttävän syyn vuoksi. Sotilasoikeudenkäyntiasiossa hakemus saadaan antaa myös edellä mainitulle sotilasviranomaiselle.

Valituksen täydentäminen Jos määräajassa toimitettu valitus on puutteellinen, hovioikeus voi kehottaa korjaamaan puutteen. Jos kehotusta ei noudateta ja jos valitus on niin puutteellinen, ettei se kelpaa oikeudenkäynnin perustaksi hovioikeudessa, valitus jätetään tutkimatta.

Jatkokäsittelylupa Valituksen käsittelyyn vaikuttaa myös se, tarvitaanko asiassa hovioikeuden myöntämä jatkokäsittelylupa.

Riita-asiassa tarvitaan jatkokäsittelylupa, jos kärjäoikeuden ratkaisu on asianosaiselle vastainen vain saamisen osalta ja valituskirjelmässä esitetyn vaatimuksen ja kärjäoikeuden ratkaisun lopputuloksen välinen erotus eli häviöarvo ei ole yli 10.000 euroa. Oikeudenkäyntikuluja ja vaatimukselle laskettavaa korkoa ei oteta huomioon häviöarvon määrää laskettaessa.

Vastaaja tarvitsee rikosasiassa jatkokäsittelyluvan, jos häntä ei ole tuomittu ankarampaan rangaistukseen kuin neljä kuukautta vankeutta. Rangaistuksen ankaruutta arvioitaessa ei oteta huomioon vankeusrangaistuksen ohessa tuomittua sakkoa tai muuta rikosoikeudellista seuraamusta.

Vastaaja ei kuitenkaan rikosasiassa tarvitse jatkokäsittelylupaa, jos

- vastaaja on tuomittu viralta pantavaksi;
- vastaaja on tuomittu menettämisestä seuraamukseen, jos valtiolle menetetyksi tuomitun hyödyn määrä, omaisuuden tai esineen arvo taikka niiden sijasta menetetyksi tuomittu arvo on enemmän kuin 10.000 euroa;
- vastaaja on tuomittu yhteisösaksoon, jonka määrä on enemmän kuin 10.000 euroa;
- virallinen syyttäjä ei tarvitse asiassa jatkokäsittelylupaa, koska valitus koskee rikosta, josta säädetty enimmäisrangaistus ylittää kaksi vuotta vankeutta; tai
- virallinen syyttäjä on hakenut asiassa muutosta vastaajan eduksi.

Jos valitus koskee myös syytteessä tarkoitettuun tekoon perustuvaa yksityisoikeudellista vaatimusta, jonka häviöarvo on enemmän kuin 10.000 euroa, ei rikosasiassa tarvita jatkokäsittelylupaa saman teon osalta.

Rikosasiassa asianomistaja tarvitsee jatkokäsittelyluvan, jos valitus koskee rikosta, josta säädetty ankarin rangaistus on enintään kaksi vuotta vankeutta. Asianomistaja ei kuitenkaan tarvitse jatkokäsittelylupaa, jos valitus koskee myös valituksessa tarkoitettuun tekoon perustuvaa yksityisoikeudellista vaatimusta, jonka häviöarvo on enemmän kuin 10.000 euroa.

Jatkokäsittelylupaa ei tarvita

- sotilasoikeudenkäyntiasiaissa;
- sakon muuntorangaistuksen määräämistä koskevassa asiassa;
- liiketoimintakieltoon määräämistä, kumoamista tai pidentämistä koskevassa asiassa;
- lähestymiskiellon määräämistä, kumoamista tai muuttamista koskevassa asiassa;
- lapsen elatusta koskevassa asiassa;
- hakemusasiassa.

Jos muutosvaatimus koskee vain oikeudenkäyntikuluja, valtion varoista maksettavia kuluja tai maksettavaksi tuomittua uhkasakkoa, asiassa tarvitaan jatkokäsittelylupa. Lupa tarvitaan myös asiassa, jossa muutosvaatimus koskee yksinomaan jäännösrangaistuksen määräämistä täytäntöönpantavaksi valvontamääräysten rikkomisen vuoksi.

Jatkokäsittelylupa myönnetään, jos:

- ilmenee aihetta epäillä kärjäoikeuden ratkaisun lopputuloksen oikeellisuutta;
- kärjäoikeuden ratkaisun lopputuloksen oikeellisuutta ei ole mahdollista arvioida jatkokäsittelylupaa myöntämättä;
- luvan myöntäminen on tärkeää lain soveltamisen kannalta muissa samanlaisissa asioissa;
- luvan myöntämiseen on muu painava syy.

Hovioikeuden ei tarvitse edeltävän luettelon ensimmäisen kohdan perusteella myöntää jatkokäsittelylupaa, jos muutosta haetaan vain sillä perusteella, että kärjäoikeus on arvioinut kärjäoikeudessa esitetyn näytön väärin, ja kärjäoikeuden ratkaisun lopputuloksen oikeellisuutta ei ole valituksessa esitettyjen seikkojen perusteella perusteltua aihetta epäillä.

Jos hovioikeus ei myönnä valitusasiassa jatkokäsittelylupaa, kärjäoikeuden ratkaisu jää pysyväksi.

Ennakkopäätösvalitus

Muutosta kärjäoikeuden ratkaisuun saadaan hakea hovioikeuden asemesta korkeimmalta oikeudelta, jos korkein oikeus myöntää valitusluvan (*ennakkopäätösvalitus*). Jos valituslupaa ei myönnetä, kärjäoikeuden ratkaisu jää pysyväksi.

Jos muutoksenhakija tahtoo hakea muutosta ennakkopäätösvalituksella, hänen on ilmoitettava siitä ilmoittaessaan tyytymättömyyttä ratkaisuun. Ennakkopäätösvalituksen tekeminen edellyttää

muutoksenhakijan vastapuolen antamaa kirjallista tai suullista suostumusta. Suostumus on annettava käräjäoikeudelle tyytymättömyyttä ilmoitettaessa. Tyytymättömyyden ilmoitus tai annettu suostumus saadaan peruuttaa tyytymättömyyden ilmoittamiselle säädetyn määräajan kuluessa. Jos suostumusta ei ole annettu tai se on peruutettu, tehty ilmoitus katsotaan tavanomaiseksi tyytymättömyyden ilmoitukseksi. Muutoksenhakijan vastapuoli voi tyytymättömyyttä ilmoittamatta osaltaan valittaa käräjäoikeuden ratkaisusta korkeimpaan oikeuteen, jos korkein oikeus myöntää hänelle luvan ennakkopäätösvalitukseen. Vastavalitus raukeaa, jos korkein oikeus ei myönnä muutoksenhakijalle valituslupaa.

Määräaika ennakkopäätösvalitusta varten on 30 päivää. Määräajan laskeminen alkaa käräjäoikeuden ratkaisun julistamis- tai antamispäivää seuraavasta päivästä. Korkeimmalle oikeudelle osoitettu muutoksenhakukirjelmä on toimitettava edellä mainitun käräjäoikeuden kansliaan.

Oikeusapu Oikeusapu on voimassa kaikissa oikeusasteissa, jotka käsittelevät asiaa. Jos se, jolla ei ole oikeusapua, haluaa oikeusapua muutoksen hakemista varten, hänen on haettava sitä oikeusaputoimistolta suullisesti tai kirjallisesti. Muutoksenhakutuomioistuimessa käsiteltävässä asiassa oikeusapua ei voida myöntää taannehtivasti koskemaan muutoksenhakua edeltäneitä toimenpiteitä.

Oikeudenkäyntimaksut Valitusasian käsittelystä hovioikeudessa peritään oikeudenkäyntimaksu, joka on rikosasiassa 97 euroa ja muussa asiassa 196 euroa. Korkeimmassa oikeudessa oikeudenkäyntimaksu on rikosasioissa 122 euroa ja muissa asioissa 244 euroa. Jos valituslupaa ei myönnetä, maksu on puolta pienempi. Maksuvelvollinen on muutoksenhakija tai hänen sijaansa tullut.

Rikosasiassa oikeudenkäyntimaksua ei peritä, jos käräjäoikeuden ratkaisua muutetaan muutoksenhakijan eduksi. Oikeudenkäyntimaksua ei myöskään peritä siltä, jolle on myönnetty oikeusapua tai joka muulla laissa säädetyllä perusteella vapautuu maksuvelvollisuudesta.